

DOMOLJUB

Izidaja vsak četrtak. Cena mu je 2 K na leto. (Za Nemčijo 3 K 60 v, za Ameriko in druge tuje države 6 K 60 v.) — Spisil in dopisil se pošiljajo: Uredništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 3. Naročnina, reklamacije in inserati pa: Upravništvo „Domoljuba“, Ljubljana, Kopitarjeva ulica št. 3.

**SLOVENSKEMU LJUDSTVU
V PODUK IN ZABAVO.** ❁

Inserati se sprejemajo po sledečih cenah: Enostopna petstvarna (četina „Domoljubova“ širina 24 mm) stane za enkrat 30 v. Pri večkratnem objavljenju primeren postopki po dogovoru. — Posamezne številke se prodajajo po 10 v. Upravni promet poštno-branilniškega urada št. v. 824.797.

Štev. 27.

V Ljubljani, dne 4. Julija 1907.

Leto XX.

Vzdignimo živinorejo!

V cesarskem nagovoru na poslance je tudi obljubljeno, da bo vlada podpirala živinorejo. Za naše kraje je to najvažnejše. Kmet ima poleg lesa, kjer ga je kaj, samo od živine še nekaj dohodkov. Delo pri žitu se mu ne izplača; ko bi še živina ne imela primerne cene, je s kmetom v kraju. Zato se pa moramo ravno v tem oziru držati trdo cesarjeve besede in naši poslanci imajo dolžnost poskrbeti, da je vlada ne pozabi. Da se bo pri kmetu podpirala živinoreja, je treba dveh reči, ki jih hočemo v današnjem članku nakratko pojasniti.

Prvič se gre za meje. Za nas so zlasti balkanske dežele (Srbija, Bolgarija, Rumunija) in Rusija važne. Če se tem deželam dajo kake ugodnosti, da bodo proti nizki carini uvajale živino čez mejo k nam, po em naj se naredi križ čez našo živinorejo. Cene ti padle in vrh tega bi se pokazala živinska kuga, ki se je zdaj srečno zatrla in hlev za hlevom bi se izpraznil. Stvar je tako-le: Prejšnji državni zbor je sklenil takoimenovani samostojni carinski tarif. V njem so nastete posamezne vrste stvari,

ki jih naša država more dobivati od drugod, in pri vsaki je povedano, koliko znaša carina. Za živino se je carina nekaj malega povišala od prej; od vola se zahteva 60, od krave 30 K. Toda ta tarif velja samo za tiste države, s katerimi se ne sklene nobena posebna trgovska pogodba. Če se pa sklepa kaka posebna pogodba, se more carina po medsebojnem dogovoru tudi znižati. Tako je n. pr. Srbija imela to ugodnost, da je plačevala, dokler se ji ni zaprla meja, od vola samo po 8 K in zdaj hoče, da bi se ji ponižala plača k večjemu na dvanajst kron, torej naj bi plačevala samo eno petino carine, ki je določena v samostojnem tarifu. Fabrikantje to podpirajo. Srbija nima sama takorekoč nič fabrik; sladkor, pivo, železje, bombažno blago, pa tudi druge tkanine dobiva večinoma od nas.

Ker se boje, da ne bi Srbija na naše fabriške izdelke postavila visoke carine, zato silijo, naj bi se jim odnehalo pri živini. Kmečki zastopniki se temu upirajo. Pretečeni teden so naši slovenski poslanci takoj spravili to reč na dnevni red. V njihovem skupnem imenu in v imenu krščanskih čeških poslancev je poslanec Demšar v državni zbornici zahteval od vlade, naj javno odgovori, kako

je s to zadevo. Zdaj se namreč ravno pogajajo s Srbijo in z drugimi prej imenovanimi državami. Demšar je zahteval, da naj vlada javno obljubi, da Rusiji in balkanskim državam, razen Srbije, sploh ne bo dovolila prodajati živine v našo državo, ker je od tam vedna nevarnost za kugo; s Srbijo pa naj sklene tako pogodbo, da Srbi ne bodo imeli nikake ugodnosti, marveč da bodo morali plačevati carino, ki je določena v samostojnem carinskem tarifu. Naši kmetje bodo za ta nastop Demšarju in njegovim tovaršem gotovo hvaležni. Ker so takorekoč prvi dan že brž nastopili za obrambo našega kmeta, se smemo zanesti, da ostanejo pri tem. Po pravici povemo, da morajo biti naši kmetje veseli, da so naši poslanci sami. Hrvatje in Srbi, ki so z njimi združeni naši liberalci, bi jih ovirali, ko bi bili v enem klubu ravno zavoljo živine, ker drže v tem oziru s Srbijo. Štrekelj, Ježovnik, Roblek in Ploj niso glede na živinsko carino še nič storili in bodo imeli hude boje s svojimi tovarši, če bodo kaj hoteli storiti. Hribar je pa sam naravnost nasproten kmečkim zahtevam in hoče imeti meje odprte. Ko bi bili Hribarjevi možički zmagali pri volitvah, potem bi imel naš kmet za

svoje najvažnejše vprašanje svoje sovražnike v državnem zboru. Sodimo, da tudi notranjski liberalci niso tako trdih glav, da bi tega ne razumeli, in da morajo biti vsled tega pravzaprav zadovoljni, da niso zmagali.

Drugič se pa gre zato, da se števalo naše živine zviša. Če hočemo za stalno se ubraniti tuje živine, je moramo imeti za svoje potrebe najprej sami dovolj. Vsled tega pa mora vlada z vsemi silami podpirati pridelovanje krme, zboljšanje pašnikov in planin, popravo hlevov in pomagati našim kmetom, da si povsod osnujejo živinorejske zadruge. Naši poslanci bodo tudi v tem oziru vedno klicali vladi v spomin zahteve in potrebe našega kmeta. Vspešno delo bo pa le mogoče, če zmagajo tudi za deželne zборе. Deželnozborske volitve, ki jih bomo kmalu imeli, so v tem oziru nepopisne važnosti. Bdeti je treba in delati!

Izobrazbi.

Kateri narodi prebivajo v naši monarhiji.

VI. Madjari.

Precejšen narod v naši monarhiji so tudi Madjari. Njih število je težko določiti. Sami po svojem uradnem štetju pravijo, da jih je 8 milijonov in en četrt. Drugi, ki so vajeni pravico in resnico govoriti, pravijo, da jih je komaj 6 milijonov. Narodopisci pa trde, da je od današnjih Madjarov komaj 2 milijona resničnih Madjarov po krvi. Težko je torej resnico izvedeti. Recimo torej, da jih je 6 milijonov, čeravno smo previsoko cenili.

Madjari so finski narod, soroden turškemu, hunkskemu in mongolskemu narodu, ki so divjali po naših zemljah in požigali ter pustili povsod, kamor so jih zanesla njihova konjska kopita. Ob koncu leta 900 so pridrli Madjari iz južno ruskih step, zasedli najprej današnjo Rumunijo in potem vzeli v posest srednjo Ogrsko med Donavo in Tiso. Ker so jim drugi narodi pobili vse žene in dekleta, so hodili k rast deklice k Slovincem in Nemcem. Ker so v vojnah vjeli mnogo slovanskih in nemških sužnjev, so se doma s temi ljudmi pomešali in vsprejeli v svoj madjarski jezik vse polno slovanskih in nemških beed.

Svojo državo so si ustanovili pod glavarem Arpadom; iz tega rodu so bili pozneje madjarski ali ogrski kralji, ki so si kmalu osvojili vso deželo do Karpatov in do reke Drave s tem da so si podvrgli druge slovanske in latinske narode. Toda njihova prirodna divjost jim ni dala miru in morali so sosednje dežele napadati, ropati in požigati.

Naivečkrat so ronali po slovanskih in nemških deželah. Nemški cesar je tedaj z drugimi knezi zbral veliko vojsko in sklenil počakati Madjare na južnem Bavarskem. Ko so ti zopet pridrli na Nemško, jih združena voj-

ska napade in popolnoma pokonča (955). Madjari še niso doživeli takega poraza in sklenili so zato, pustiti svoje ropanje in udati se mirnemu življenju. Njih vladarji so se dali krstiti in počasi po večjih uporih pripeljali tudi ves narod v krščansko vero. Posebno vladar sv. Štefan si je veliko prizadeval utrditi narod v krščanstvu in ga omikati. Papež mu je zato poslal kraljevo krono, s katero je bil sveti Štefan tudi kronan leta 1000.

Dežela, ki so si jo Madjari ustanovili, se je imenovala Ogrska (iz latinskega Hungaria). Po srečnih vojskah so si Ogrri razširili svojo oblast tudi po sosednjih deželah. Da so si hrvaški prestol pridobili po pogodbi, smo že povedali. Leta 1301 je izumrl rod ogrskih kraljev Arpadovcev in od tedaj so vladali Ogrom kralji iz raznih dežela.

Med tem so avstrijski vladarji poskušali večkrat dobiti ogrsko krono, ali Ogrri so se vselej izvolili rajši kakega drugega za kralja.

Leta 1526 po smrti kralja Ljudevita so si še-le Habsburgovci pridobili ogrsko krono, a kljub temu so se morali neprenehoma vojskovati zanjo in pogajati, predno so se utrdili na prestolu ogrskem. Veliko oblast na Ogrskem so imeli plemenitaši, katerih je bilo veliko. Strahovali so celo kralja. Od Habsburžanov, ki so bili ogrski kralji, so si na ta način iztisekali predprave, da so jim žugali, da jih v nevarnosti zapuste.

Tako so se Habsburžani premotali skozi stoletja, dokler niso v ravno minulemu veku vzeli tem velikašem predprave in vpeljali samovladarstvo v vsem cesarstvu. Leta 1848 so se Ogrri uprli cesarju, odstavili habsburški rod in oklicali republiko pod predsedstvom Košutovim. Ta upor je bil krvavo vdušen in do leta 1860 je trajala neomejena oblast cesarjeva dalje, dokler ni l. 1860 dovolil Ogrom ustave in jim dal 7 let pozneje veliko ustavo, po kateri je Ogrska sama svoja država; skupno z Avstrijo ima le vojaštvo, zunanje zadeve in skupno denarstvo ter osebo cesarjevo.

Tudi nemadjariskim narodom so se dovolile ustavne pravice, ali pozneje so vse te pogazili in sedaj trde, da je vsaka slovanska ali rumunska šola ali knjiga nevarnost za mažarsko državo. V svoji pretirani nagodni gonji so prišli do smešnosti.

Mažari so deloma katoličani, deloma protestanti. Najstarejša škofija je ostrogonska ob Donavi. Mažari stanujejo večinoma na veliki ogrski nižini, le en rod, namreč Sikulci, so se preselili v Erdeljsko (Sedmograško) ob rumunski meji. Nekdanja bivališča med Donavo in Tiso so se imenovala »ringi« ali obroči, morda radi tega, ker so svoje naselbine obdali krog in krog z okopi.

Glavno mesto Ogrske je lepo veliko mesto Budimpešta, ki šteje sedaj do osemstotisoč ljudi. Žalibog so notranje razmere mesta in njegovega prebivalstva zelo žalostne in slabe. Tudi ljudska omika ni na taki stopnji, kot bi bilo pričakovati. Veliko ljudi je brez vsega znanja in kmetsko prebivalstvo »nikakor ni zadovoljno s svojo preveč narodno vlado«. Vseučilišč imajo Mažari dvoje, edno v Pešti, eno pa na Erdeljskem.

Veliki reki Donava in Tisa pospešujeta promet in trgovino na ladjah.

Ustava ogrska je silo stara, čez 1000 let. Dežela je razdeljena na komitate (velike županije) kot je pri Hrvatih in Slovanih v obče navada. Zastava ogrska je rdeče-belo-zelena trobojnica z grbom, ki ga nosita dva angela.

Mažarsko plemo ni sorodno nobenemu indo-evropskemu narodu, marveč stoji skupno s Turki in Finci popolno osamljeno med evropskimi narodi.

Političen pregled.

KRŠČANSKI SOCIALC WEISSKIRCHNER — PREDSEDNIK DRŽAVNEGA ZBORA.

Dne 25. junija je izvolila zbornica svojega predsednika. Vzet je izmed najmočnejše stranke, izmed nemških krščanskih socialcev. Predsednik je ugledna oseba, saj je mnogo v njegovih rokah, da poslanci sklepajo, da pomiri nezadovoljneže in ukroti one, ki hočejo razgrajati. Natančno poročilo o volitvi je sledeče:

Dunaj, 25. junija. Pri volitvi predsednika državnega zbora je bilo oddanih 480 glasov, 23 glasov je bilo neveljavnih, 24 je bilo oddanih nepopisanih glasovnic. Krščanski socialc Weisskirchner je dobil 351 glasov, socialni demokrat 101 glas, dr. Šusteršič 1 glas. Velikansko navdušenje pri krščanskih socialcih, Poljakih in Slovencih. Starostni predsednik dr. Funke pozove dr. Weisskirchnerja, naj zavzame svoje mesto. Dr. Weisskirchner burno pozdravljen, zavzame svoje mesto in se zahvaljuje za izvolitev. Obljublja, da bo ne oziraje se na svojo narodnost, neodvisno in pravično zastopal predsedniško mesto zbornice, ki je izšla iz splošne in enake volivne pravice. (Veliko odobravanje.) Zahvaljuje se starostnemu predsedniku. Za prvega podpredsednika je bil izvoljen Čeh Začek (socialni demokrat je dobil 93 glasov), za drugega podpredsednika je bil pa izvoljen Poljak dr. Starcinski.

Dunaj, 25. junija. Po izvolitvi Starcinskega za II. podpredsednika se je čulo viharno nasprotovanje med Rusini.

Dunaj, 25. junija. Za dr. Weisskirchnerja so glasovali: krščanski socialci, Poljaki, Čehi, izvemši radikalne Čehi, Slovenci, Jugoslovani, Rusini.

Dr. Weisskirchner je rojen 24. marca 1861. Njegov oče je bil na Dunaju mestni učitelj. Po dovršenih srednje- in višješolskih študijah je 1883. vstopil za uradnika v magistrat. Stopil je najprej kot zadrufni komisar v zvezo z obrtniškimi krogi. Bil je član znane baron Vogelsangove družbe. Pisati je začel o zvezah in zadrukah in sirotiškem vprašanju. Izdal je delo o postvah deželnih stolnih mest. Leta 1897. je bil v hudem boju proti dr. Philippovihu izvoljen za državnozborskega poslanca v 9. okraju. Leta 1898. je postal tudi deželnozborski poslanec. Najbolj znan je v državnem zboru po svojem izvrstnem poročilu o § 59. in 60. obrtnega zakona. Na dunajskem magistratu je sprememba ubožnega vprašanja njegovo delo.

Potresno posojilo.

Dr. Krek in tovariši so nujno predlagali, naj vlada odpiše brezobrestno potresno posojilo za Kranjsko, triodstotno pa naj se razdeli na 25 let, da bodo posestniki lažje plačevali kar pri davkih.

Državne podpore.

Dr. Krek in tovariši predlagajo državno podporo vsled toče v raznih občinah kamniškega okraja.

Dr. Benkovič in tovariši predlagajo podporo po nezzgodah poškodovanim posestnikom v občini Št. Rupert nad Laškimi in štirim vinogradnikom v Stari vasi in Bukovju na Bizeljskem (Štajersko).

Poslanec Roškar je predlagal podporo po povodnji poškodovanim občinam v Ilutomerskem in šmarnskem okraju.

Poslanec Pišek in tovariši predlagajo drž. podporo vsled toče in povodnji v konjiškem in bistrškem okraju, dalje vsled požara v Dragonji vasi in Mihovcih v ptujskem okraju.

Dr. Korošec zahteva podporo vsled toče in povodnji v občinah šmarskega in rogaškega okraja.

Društveni zakon.

Dr. Šusteršič in tovariši so nujno predlagali, naj se izboljša društveni zakon iz leta 1867, ker ljudstvo zahteva društev in shodov, sedaj pa vlada le nagaja po društvih, kjer more.

Podržavljenje notariata.

Dr. Šusteršič, Jaklič in Roškar nujno predlagajo, naj vlada predloži zakonski načrt, s katerim se podržavi notariat. To je že večkrat imenovana zahteva S. L. S. Notar naj bo za ljudi brezplačen, kakor sodnik.

Slovenska univerza.

Dr. Šusteršič in tovariši predlagajo: C. kr. vladi se nujno naroča, da čimprej stori potrebne priprave za ustanovitev vseučilišča s slovenskim in hrvaškim učnim jezikom in v ta namen v proračunu za l. 1908 zahteva potrebno vsoto.

Dr. Korošec in tovariši so danes na vlado vložili interpelacijo, zakaj je visokošolcem na Dunaju prepovedala zborovanje za češko vseučilišče v Brnu, slovensko v Ljubljani in rusinsko v Lvovu.

Zavarovanje zoper ogenj.

Poslanec Žitnik in tovariši predlagajo: Izvoli naj se odsek 26 članov, ki naj izdela in zbornici predloži načrt zakona, da se uvede zavarovanje zoper ogenj po deželi in sicer po načelih vzajemnosti in prisilnosti.

Zaklad za izboljšanje zemlje.

Poslanec Povše in tovariši predlagajo, naj se zviša državni zaklad za izboljšanje zemljišč od letnih 4 vsaj na 8 milijonov. Iz tega zaklada daje vlada državne podpore za zboljšanje zemljišč, osuševanje močvirnih travnikov, namakanje zemljišč, uravnava voda, za vodovode in vodnjake, planinarstvo itd. S sedanjimi državnimi podporami je v do glednem času nemogoče izvršiti vsa najnujnejša dela.

Razbremenitev kmečkih posestev.

Poslanec Povše in tovariši so vložili predlog, naj vlada predloži načrt zakona, s katerim bi se razbremenila, oziroma tekom let razdoližila zadolžena kmečka posestva in sicer naj bi posojilnice posojale tako, da se v nekaj letih vrne ves dolg.

Uvoz tuje živine.

Poslanec Demšar, Roškar in tovariši so danes vložili na vlado naslednje vprašanje: Ali je vlada poskrbela pri obravnava s Srbijo, da se v smislu sklepa zbornice z dné 10. maja 1905 v varstvo domače živinoreje prepreči uvoz živine iz balkanskih dežel, torej tudi iz Srbije?

Železnica Purklja-Ptuj.

Poslanec Roškar in tovariši v posebni prošnji prosijo želez. ministra, da pospeši zgradbo železnice Purklja-Št. Lenart-Ptuj.

Slovensko vseučilišče.

Za slovensko vseučilišče v Ljubljani je bilo do danes vloženi v zbornici 400 prošenj. V imenu našega »Slovenskega kluba« je dr. Korošec v slovenskem jeziku z ozirom na važnost predmeta predlagal, naj se besedilo slovenske prošnje doslovno natisne v zapisniku današnje seje. (Živahno odobravanje.) Novi celjski poslanec sodni svetnik Markhl menda hoče posnemati svojega prednika Pommerja. Klical je dr. Korošcu: To so ponarejene prošnje! Seveda so narejene, ker Bog jih ni vstvaril.

Tri nova podpredsedniška mesta.

Stranke nameravajo delovati na to, da se ustanove tri nova podpredsedniška mesta; eno naj bi dobila nemško-narodna zveza, eno socialni demokrati, eno Jugoslovani. Če se ta načrt uresniči, bi bili v predsedstvu trije Slovani in trije Nemci.

Štirideset strank v novem državnem zboru.

V novem državnem zboru je 40 strank. največ strank imajo Nemci, Čehi in Poljaki. Nemci imajo v državnem zboru zatopanih 10 strank, Čehi 9, Poljaki 8, Rusini 3, Slovenci 2, Italijani 2, Hrvatje 2, Rumuni, Srbi in narodni židje 3 stranke. Socialna demokracija je všteta kot enotna stranka.

ODGOVOR CESARJEVEMU GOVORU.

Navada je bila, da zbornica na prestolni govor odgovori. Odkar pa v zbornici ni odločne in trdne večine, je to skoro nemogoče. Kar ugaja eni stranki, temu se protivi druga. Zato je v soglasju z načelniki klubov začetkom seje predsednik dr. Weisskirchner izprosil si pooblastilo, da sme predsedstvo v imenu zbornice izraziti vladarju čuvstvo zvestobe in hvaležnosti za volivno pravico in očetovske besede v prestolnem govoru. (Živahno odobravanje.)

PRVI GOVOR MINISTRskega PREDSEDNIKA.

Prvi govor je ponavadi največje važnosti, ker predsednik razloži v njem, kaj misli storiti in kako voditi. —

Finančni minister je predložil načrt zakona, s katerim naj se vladi podališa državni proračun od 1. avgusta do konca leta. To priliko je porabil ministrski predsednik baron Bek za daljši govor, v katerem je razvijal svoj program pred novim, ljudskim parlamentom. Baron Bek govori navadno odkrito in brez ovinkov, zato je naravno, da njegove besede ne vzbujajo povsod enakih odmevov. Govoril je prvič pred parlamentom, ki je izvoljen na podlagi splošne in enake volivne pravice. Javno se je priznal konservativca, a takoj dostavil, da njegov konservatizem vsebuje zdrav napredek in razvoj državnega in socialnega življenja ter spoštuje enakost pred zakonom vseh ne glede na narodnost, politično in versko izpovedanje. Njegovo načelo je: Poštene namene zasledovati s poštenimi sredstvi, plodovito delo za skupne koristi s skupnimi močmi. In s tega stališča tudi raje pozdravlja socialne demokrate v zbornici, nego zunaj na ulici. Tukaj naj pokažejo socialni demokrate, koliko delavne zmožnosti in volje njihovi zastopniki. Misel socialnih preosnov naj prevzame vse stanove, ker brez dela se ne bo mogla nobena stranka opravičiti pred sodiščem splošne in enake volivne pravice. Proč z enostransko, sebično in tesnosrčno politiko stanu proti stanu, socialna reforma se razvijaj v okviru splošnih koristij in teženj.

Govor je napravil jako dober vtis ter vzbujal ono veselje do dela, ki je prvi pogoj delavnosti. Upajmo, da baron Bek ni slab prerok.

NAŠI POSLANCI IN LIBERALCI.

Svoj klub so vstanovili naši poslanci in Hribar z drugimi liberalci se je pridružil Hrvatom. Hrvatje ne poznajo našega boja z liberalci in zato jim še verjamejo. Bodo že spregledali. Ker pa »Narod« tako surovo piše, pa hočeta Hribar in Tavčar ustanoviti nov list in sicer tednik, ki bo glasilo stranke, o tej stvari piše »Slovenec«:

Zdaj pa pozor, bratje Hrvatje! Po dogovoru vašega Hribarja z dr. Tavčarjem ostane »Narod« — svobodomiselnost glasilo, ki bo sramotilo še nadalje krščanstvo, ki se bo norčevalo iz vere in katerega namen je, da izgine iz slovenskega naroda vse versko mišljenje.

Poleg tega dnevnika pa pravijo, da bodo osnovali majhen tednik, ki bo glasilo stranke, in v katerem baje ne bo nobenega napada na vero.

Kdo je tako kratkoumen, da ne bi na prvi pogled videl, kako se hočejo norčevati liberalci s Hrvati, kajti z nami se ne morejo! Cel teden vsak dan bi se sramotila vera in duhovščina, v soboto bi pa izšel majhen listič, katerega bi Hrvatom kazali in rekli: Glejte, kako poštenu ljudje smo mi; še nikdar nismo učinili nobene lopovščine proti krščanski veri! In se bodo globoko priklanjali pred hrvaškimi svečeniki isti ljudje, ki najpoglejše sramote slovensko duhovščino.

Gospodje Prodan, Spinčič, Mandič, Ivanišević, Bulič, Perič, Laginja, vsi ti so duhovniki — ali še ne uvidite, kako vas brijejo? Ta dogovor med Hribarjem in dr. Tavčarjem mora vendar vsakemu oči odpreti. In na ljubo temu Hribarju ste se Vi oddaljili od značajnih, odkritih, svojim načelom zvestih poslancev S. L. S., za katerimi stoji ogromna večina vsega slovenskega naroda! Kako dolgo boste še tavalj v temi?

Hribar je bil na Tavčarjev predlog izvoljen za predsednika shodu zaupnikov liberalne stranke dne 15. novembra l. l. in Tedaj je Hribar visoko hvalo pel liberalni stranki in jo slavil, da razširja prosveto proti mračnjastvu. Slavil je posebno »onega boritelja v naših vrstah, ki ga kličemo dr. Ivan Tavčar.« In nato so razpravljali o ločitvi cerkve od države. Tedaj je nadučitelj Žirovnik dejal, da naj z ozirom na učitelje tega v programu javno ne povedo. Rekel je, da »za danes še niti nismo gotovi, ako se bo mogla na Francoskem izvršiti ločitev cerkve od države.« Zato se naj ta točka bolj previdno obravnava.

Vstal je pa poročevalec dr. Triller, ki je vzkliknil:

»Po mojem mnenju odkritosrčnost največ velja; zakaj bi se sramovali javno izpovedati, kar v svojem srcu nosimo. In, gospod nadučitelj, tudi ako se besedilo ublaži, ne bo nič pomagalo. Nič ne pomaga, ako greste vsak dan v cerkev, k izpovedi in obhajilu, ostali bodete vseeno antikrist, ker ste član narodno-napredne stranke. Torej mislim, da ni treba, da bi se tukaj iz praznih ozirov na zunan ne povedalo tega, kar stranka misli, in kar nam veleva svobodomiselnost.«

Nato so glasovali in narodno-napredna stranka je sprejela verski boj in program francoskih prostozidarjev pod predsedstvom župana Ivana Hribarja.

Tak je torej Ivan Hribar, ki sedaj na Dunaju skriva svoje namene in sedi ob strani sedmerih hrvaških duhovnikov!

JEZIKOVNO VPRAŠANJE.

Praga, 24. junija. Glasilo poslanca Klofača piše, da češki radikalci ne bodo dopustili iznremembe poslovnika in pomnožitve podpredsedniških mest, ako se ne bodo v zbornici zanimali tudi češki govori. Težkoč v tem vprašanju ni nobenih kajti treba postaviti le nekaj čeških uradnikov. Ako Nemci tega ne bodo hoteli priznati, bodo radikalci začeli z obstrukcijo.

MED RUSINI

so našim poslancem najbližji Starorusini, ki stoje vsi na izrečno krščanskem stališču. Ukrajinci imajo tri duhovnike v svoji sredi;

potemtakem tudi gotovo ne bodo podpirali verskega boja. Med starorusini in med slovenskim klubom more priti do ožje zveze.

HRVAŠKO-OGRSKI SPOR.

Dne 25. junija je odstopil hrvaški ban, ker ga je ogrska vlada silila, naj pritiska na zvezo poslancev, da odneha od obstrukcije. Za naslednika je imenovan Rakodczay, ki bo sabor razpustil, ako ne dobi večine. Hrvaški poslanci so sklenili vstratiati. — Rakodczay ne bo imel prijetnega stališča, ker ga ljudstvo ne mara, ker je svojčas zelo zaplenjal liste in več kmetov obsodil na smrt. Hrvaški listi pišejo, da bo novi ban mažarski komisar na Hrvaškem. — V soboto in v nedeljo imajo poslanci po celem Hrvaškem shode.

NEMIRI NA JUŽNEM FRANCOSKEM

so se polegli, ker je vlada soglasno sprejela zakon proti ponarejanju vina. Voditelj viničarskega gibanja, Marcellin Albert, se je sam zglasil v ministrstvu; ko mu je Clemenceau očital nevarno agitacijo, se je jokal in zatruval, kako plemeniti so njegovi nameni. Iz Pariza se je podal nazaj v središče viničarske organizacije, najbrž z namenom, da vpliva pomirjevalno. — 17. pešpolk, ki je pozdravljel demonstrante, so premestili začasno v Marsiljo, od koder bo moral iti v Tunis. Viničarji ne zaupajo več Albertu, ki ga je baše zviti Clemenceau pridobil zase. Pregovorili so ga, da se je zglasil oblasti. Do sedaj je izdala vlada za pomiritev že nad tri milijone kron.

ITALIJA. — NASI ZOPET IZVOLJEN.

Rim. Pri volitvah v Trapani so izvolili zopet Nasija. Ta izvolitev je prav značilna, kake razmere so na Laškem. Imenovani Nasi je golfufal v ministrstvu in bil obsojen, preganjajo ga še sedaj, toda ljudje volijo.

Listek.

Zlati križ.

(Dalje.)

»Ali morebiti ne boš prišla k slavnosti?« vpraša Jelica prijateljico.

»Kako bi mogla priti?« odvrne Marija z rezkim glasom. »Zasmehovali bi me v obnošeni črni obleki. Ne, ne, ne pridem!«

»Hm — to je res,« premišlja Jelica. »Ali nimaš ničesar, kar bi se dalo spraviti v denar? Kako lepoteče ali karkoli?«

»Imam nekaj dragocenega, — pa se tako težko ločim, jako nerada bi prodala . . .«

»Kako si neumna, Marija!« prigovarja pridno Jelica. »Zakaj si tako občutljiva? Če le moreš, pridi k naši veselici in se raduj vsaj enkrat v svojem življenju. Saj si doslej še tako malo lenega užila.«

»Da, pridem k slavnosti!« se naenkrat odloči Marija. »Pridem!«

Še tisti večer je snela križ s stene, zavila ga je skrbno v mehke papir in ga nesla zlatarju. Trgovec, zelen in suh možiček, si je zadovoljno gladil ščetinasto brado, ko mu je Marija ponudila svojo dragotino. Ali devojka v velikem mrzličnem razburjenju ni opazila na bližnjem prodajalnem oblek in je pričela izbirati med raznimi čipkami, trakovi in blagom. Niene oči so blestele in živahno so rdela mlada lica. Že si je predstavljala, kako se bo vrtela v plesni dvorani s svetlo obleko in rožo v lasih.

Ona bo izmed devojk najlepša tisti večer, ona bo kraljica med kraljicami . . .

Hitela je Marija domov z zavojčkom pod pazduho. Ko je stopila v svojo malo sobico, se je ozrla najprej na ono prazno mesto, kjer je visel zlati križ. Skrčilo se ji je srce od bolesti. Zdelo se ji je, kakor bi izgubila najboljšega, najzvestejšega prijatelja, ki ji je pomagal v vseh bolečinah. Zdaj pa je ostala sama na svetu, brez prijatelja, brez pomoči.

Z rokami si je zakrila lice in je tarnala in jokala, kakor bi ji hotelo zastati srce. Kaj je storila? Najdražji spomin materin je prodala za prazne čirečare. Zlati križ je prodala, ki ga ji je mati umirajoč položila na srce. In čemu? Da bi se enkrat nalepotičila, da bi se pobahala, da bi ugajala strastipolnim moškim srcem . . . fej! Mati, mati!

In zdelo se je Mariji, da stoji ob postelji materini. S kako pobožnostjo, s kako blaženimi očmi je pogledala zadnjič zlati križ in ga je pritisnila na svoje prsi. Kako mirno je potem ležala na mrtvaškem odru, in zlati križ je krasil njene koščene roke. Odtedaj pa je pretoklo komaj eno leto in — hčerka je prodala najdražji spomin zaradi prazne zabave!

Nešteto solz je pripolzelo devojki na lice. Z jeznim pogledom je vrgla nesrečni zavojček obleke v kot, in bilo jo je strah . . .

O da bi mogla zopet kupiti križ, kako rada bi opustila slavnost!

Dolgo ni zaspala tisti večer. Tesno ji je bilo pri srcu, kakor človeku, ki je izgubil domovino in svoje in vse najdražje.

Vsak prejšnji večer je, predno je zaspala, gledala na križ in molila v otroškem zaupanju. Nocoj pa ni molila, ker ni bilo križa na steni. Ali bi mogla zopet nazaj kupiti svoj zaklad? Oh, za obleko je dala še precej več, kakor je pa dobila za križ. Sklenila je po dolgem premišljevanju, da bo prosila jutri trgovca, naj ji posodi nekaj denarja, in potem bo šla k zlatarju in bo zahtevala križ nazaj.

Pomirila se je in je zaspala.

Ko se je zbudila drugo jutro, je bilo že pozno. Hitela je, kolikor je bilo mogoče v trgovino. Trgovec jo je opomnil, da se v prihodnje ne sme več pripetiti, da bi zamudila.

Opomin jo je zelo razburil, še bolj pa škodoželjni pogledi tovarišic, ki so ji privoščile trdo besedo trgovčevu. Niso je namreč ljubile lahkožive devojke, ker se jih je vedno ogibala. Rekle so, da je visoka in prevzetna.

S tresočimi rokami je postregla navzočim strankam, da bi si s posebno pridnostjo pridobila naklonjenost trgovčevu, zlasti zato, ker ga je hotela prositi pred večerom, da bi ji posodil denarja.

Vse njene misli so se vedno in vedno vračale na izgubljeni zlati križ. Premišljevala je, s kakimi besedami bi prosila trgovca za denar. Med tem pa ni zapazila, kako sta dva gospoda, starejši in mlajši, že čakala nekaj minut, da bi jima postregla.

»Gospica Marija,« se oglasi naenkrat trgovec z neprijaznim glasom, »ali bi ne izvolili postreči tema dvema gospodoma — à?«

Marija se je prestrašila. »Dà, — seveda, — takoj!«

Trgovec je prišel bližje in je šele tedaj spoznal starega gospoda z zlatimi očali. — »Ti tukaj? Kaj že tako zgodaj kupuješ?«

»Tako zgodaj! In sicer nekaj prav posebnega, nekaj finega! Veš, za poročno darilo. Pa pozabil sem ti predstaviti tukaj svojega sina Antona. Pred kratkim se je vrnil z dolgega potovanja.«

»O, izredno me veseli, da sem se seznanil z vami!«

Gospoda sta si podala roke, nato se je obrnil mladi gospod k Mariji: »Torej, gospica, sedaj bomo izbrali, prosim!«

Zavistno so gledale druge prodajalke na Marijo, ki je smela streči imenitnemu gospodu. Stikale so si glave in so gledale mladega gospoda, ki je večkrat obrnil svoje oči v lepo obličje Marijino, kakor pa na stvari, ki jih je izbiral. Dolgo je že izbiral, a ni kupil ničesar. Stari gospod ga je potrepal po ramenih.

»Že vidim, da ne boš prišel do konca z izbiranjem. Prosim, gospica, pokažite one sklenice na polici — ne, ne, — one druge tam zraven — tiste brušene — dà, tiste, — mala umetnina, kakor je videti!«

Marija je ravnokar hotela prijeti zaželjene sklenice. Ali njene oči se srečajo z očmi mladega gospoda, in to je vznemirjeno deklico razburilo še bolj.

»Gospica Marija, pazite, za božjo voljo!« zakliče trgovec, toda prepozno, da bi preprečil nesrečo. Ropot, — žvenket, — glasen krik — — umetno brušene sklenice leže v črepinjah na tleh, samo srebrni tablet, na katerem so stale, je ostal še cel, vse drugo razbito, zdrobljeno! —

S prestrašenimi očmi je strmela Marija v črepinje. Kako se ji je vendar pripetila tolika nesreča?

Še-le od jeze tresoč glas trgovčev jo je zopet spravil do zavesti.

»Ah, — nemarnost! Kaj takega se mi še ni zgodilo. Plačali mi boste škodo, in potem — še eno — odpuščeni ste, in sicer precej — ne, prej morate plačati. Ako ne morete plačati, ostanete toliko časa brez plače, dokler niste doslužili vsote. Razumete?«

Marija je obstala kakor okamenela. Noben glas se ni čul izza njenih bledih ustnic. V strahu so zrlje njene velike oči semintja. Ali ni nikogar, ki bi imel usmiljenje z njo? Čutila je, kako se tresejo tla pod njenimi nogami. Le ena misel jo je prevzela popolnoma: Nesreča ji bo odslej vedno za petami, nikdar ne bo mirovala. In vsega tega je kriva ona sama. Zakaj je včeraj prodala zlati križ? Zakaj je tako malo spoštovala in ubogala zadnje materine besede? In zatega križa ne more več kupiti nazaj. Saj ne bo niti mogla popraviti velike škode, ki jo je naredila danes. Ako bi prosila trgovca, naj ji posodi denarja za zlati križ, bi se on norčeval iz nje in bi jo zapodil. O zlati križ! O svete besede umirajoče matere!

Take in enake misli so se podile Mariji po glavi. In vendar, to je trdno sklenila, da bo zopet kupila zlati križ, čeprav bi potem morala iti beračit.

»Ubožica se mi smili!« zazveni naenkrat na njeno uho prijeten glas onega mladega gospoda.

Hvaležno mu pogleda Marija v oči. Kako dobro ji je delo, da ima vsaj eden izmed množice usmiljenj z njo. Ako bi mu smela povedati vse, kar teži njeno potrto srce, kako bi bila srečna!

»Ne glejte tako potrto in obupano, gospica!« jo dalje tolaži mladi gospod. »Kaj-ne, oče,« — s temi besedami se obrne na starejšega gospoda — »midva bova povrnila škodo? Vse se bo dobro izteklo. Gospod trgovec vam bo gotovo odpustil vašo nesrečo, in potem —«

Ponudil je roko trgovcu. Njegov strogi pogled se je takoj nekoliko razjasnil.

»Kako more biti tako nerodna!« je mrmljal že napol potolažen.

Čez Marijina lica so se udrle svetle solze. S pridruženim jokom je prosila trgovca oproščenja, in njene blede ustnice so zopet zardele.

Anton je v tem trenutku obžaloval, da ni on trgovec. Njega bi »ubozica« ne prosila dolgo, on bi ji odpustil precej vse . . . vse . . .

(Dalje.)

Razgled po domovini.

Desetletnici. Na praznik sv. Petra in Pavla je obhajalo katoliško društvo sv. Jožefa v Trzinu svojo desetletnico na jako slovesen način. K slovesnosti so došla razna bratska društva, 12 zastav smo opazili v sprevedu. Slavnostni govor v cerkvi je imel državni poslanec dr. Krek. Došlo je več brzojavnih pozdravov vrlemu društvu. Slavje se je izvršilo v najlepšem redu ob zelo velikem navdušenju občinstva, kojega se je nabralo ta dan na tisoče v Trzinu. — 16. pr. m. pa je v Rovtahn obhajalo desetletnico bralno in pevsko društvo v Rovtahn nad Logatcem. Navzoče je bilo horjulsko izobraževalno društvo in društvo »Zarja« je bilo zastopano po visokošolcu g. Logarju. Igrale so se tri enodejanske igre, katere so igralci izborno rešili. — Obema društvoma želimo vsestranskega razvoja!

Obrambna zveza zavednih obrtnikov je imela shod v Radečah na Dolenjskem. Predsednik Weibel je otvoril shod in pojasnil, zakaj se je ustanovila. Pozival je mnogoštevilno zbrano obrtnike, naj se organizirajo in pristopijo Zvezi, ki ima namen preskrbeti svojim članom pravno pomoč. Govorili so še obrtniki Kregar, Anžič iz Ljubljane in Rižnar iz Radeč. Obrtniki so odobrili postopanje državnih poslancev S. L. S. na Dunaju, ki so ustanovili »Slovenski klub« in jim izrekli zaupanje.

Hribar hoče s svojimi pristaši ustanoviti nov list, ki bo glasilo slovenske lib. stranke. S tem listom hoče Hribar farbatu Hrvatse, ki so ga sprejeli v svoj klub. Tiskal se bo menda v »Narodni tiskarni«. Radi tega je baje zelo užalosten tiskarnar Dragotin Hribar, ki je zastoj brusil pete za župana Hribarja pri zadnjih volitvah in je menil, da se bo v plačilo tiskal novi list v njegovi tiskarni. Da, nevažnost je plačilo tega sveta!

Zlata Doba. Tako se imenuje novo protialkoholno glasilo, ki se je začelo izdajati pred mesecem. Izšli sta dosedaj dve številki. List se tiska v Postojni, stane za to leto 2 K in izhaja vsak mesec 15ega. Urednika lista sta gg. župnika Janez Kalan in Frančišek Avsec. Namen lista je pripomoči, da se osvobodijo naš narod jarma alkoholizma, pod katerim ječi in hira. Ker je prenehal izhajati list z enakim namenom »Piščalka«, je bilo treba takega glasila. Z ozirom na blagi namen novega lista, ki ima za geslo besede našega sv. očeta Pija X., ki pravi: Zdržnost je pomoček pri izvajanju moje devize »Vse prenoviti v Kristusu«, ga toplo priporočamo in mu želimo mnogo naročnikov.

Sveta vojska je naslov jako lični in poljudno pisani brošuri, v kateri se opozarja na nevarnosti, ki jih rodi alkoholna kuga. Predalo se je te knjižice, ki stane samo 20 vinarjev, že več tisoč izvodov, vendar je še precej zvezkov na prodaj. Dobiva se v »Katoliški bukvarni« v Ljubljani. Tudi to protialkoholno knjižico prav toplo priporočamo. Naročajo naj jo posebno izobraževalna društva in Marijine družbe.

»Zadružna zveza« v Ljubljani je imela pretečeni četrtek v »Unionu« občni zbor, na katerega je došlo okrog 300 zadružnikov iz raznih krajev. Navzoči so bili odposlanci vseh delov Kranjske, Štajerske, Primorske, Istre in iz Dalmacije. Iz obširnega poročila povzamemo, da ima zveza 380 zadrug ter je najmočnejša zadružna organizacija južne Avstrije. O stanju in napredku »Zveze« so poročali načelnik dr. Krek in ravnatelj dr. Pečan in G. Rašica. Navzoč je bil tudi zastop-

nik osrednje zveze baron Störk z Dunaja. Dr. Krek je pohvalno omenjal vestnost, delavnost in sporazum med načelništvom in uradničtvom. Da ima »Zadružna zveza« ogromno poslovanje, je razvidno iz tega, ker je dobila letos 7859 dopisov za rešitev; odposlanih je bilo 10.314 dopisov. — Dobiček v minulem letu znaša 19.597 K. — Vloge članic v tekočem računu so znašale koncem leta 1906 šest milijonov 857.789 kron. Vsega prometa v letu 1906 je pa bilo 43 milijonov 777.396 K in 64 h. Te številke glasno govore, kako velikansko delo izvršuje »Zadružna zveza«, ki tako peče liberalce in li ob vsaki priliki mečejo polena pod noge. — V načelništvu so bili izvoljeni: Dr. Iv. Ev. Krek, dr. Evgen Lampe, Anton Belec, kanonik Josip Šiška, Kovačević iz Dubrovnika, dr. Luka Jelič, Zadar, M. Kump, Iv. Kregar, Ivan Traven, Šmartno, nadučitelj Ravnika, Trnovo, Ivo Sancin, Buzet, Gorišek, vikar, Celje, dr. Ivan Benkovič, Brežice. V nadzorstvo: Dr. Viljem Schweitzer, dr. Dolšak, dr. Pogačnik, Podlesnik, dr. Anton Jančič, Ivan Hladnik, Konrad Texter, Matija Rant, dekan Lavrenčič.

Kranjska kmetijska družba je imela pretečeni teden 140. občni zbor. Zborovalce je pozdravil deželni glavar pl. Detela. V imenu deželnega odbora je nagovoril navzoče poslanec Povše. Točno poročilo o delovanju glavnega odbora je podal ravnatelj Pirc. Družba je lansko leto preskrbelo raznih gospodarskih potrebščin okroglo 355 vagonov: denarni promet je pri tem presegal en milijon kron. Umetnih gnojil porabijo kmetovalci razmeroma največ v celi Avstriji; v tekočem letu se bo naročilo 400 vagonov gnojil. — Poleg dosedanjih odbornikov sta še izvoljena nanovo: potovalni učitelj Fr. Gombač in kanonik Kalan. — Sprejetih je bilo več važnih predlogov, med njimi tudi nasvet, naj odbor kmalu izposluje deželno zavarovalnico.

»Kmečka zveza« se je ustanovilo preteklo nedeljo za ljubljansko okolico. Navzočih je bilo nad 700 vrlih mož kmetov. Govorila sta državna poslanca dr. Susteršič in Povše.

Zaupnice našim poslancem. Katoliško politično društvo za Kranjsko, Izvrševalni odbor slovenskega krščanskosocialnega delavstva in slovensko katoliško delavsko društvo v Ljubljani so izrekla soglasno zaupanje našim poslancem na Dunaju, ki so skupaj s poslanci »Kmečke zveze štajerske« in »Slovena« na Goriškem ustanovili »Slovenski klub«, ker niso hoteli sedeti skupaj v istem klubu z liberalci. S tem nastopom so pokazali moštost in značajnost.

Uskok dr. Ploj dobiva nezaupnice iz svojega volivnega okraja. »Kmečka zveza« ga je izvolila za poslanca, a sedaj je preskočil k liberalcem. Kaj naj rečemo o takem značaju! Opravičeno vlada nad tem početjem Plojevimi splošno ogorčenje med njegovimi volivci. Ako ima Ploj le količkaj politične poštenosti v sebi, mora odložiti mandat in makari če ga potem tudi izvolijo liberalci, mi ga ne bomo več. Mi se le čudimo, da so Hrvatje takega neznačajneža izvolili za podpredsednika kluba. Med državnimi poslanci, ki imajo še čut poštenosti v sebi je dr. Ploj doigral svojo vlogo. Sobotni »Slovenec« je priobčil članek, iz kojega je videti, da je bil edini dr. Ploj vzrok, da niso Korošci dobili dveh mandatov, katera jim gresta po vsej pravici. A žal, da je ta stvar prišla šele sedaj na dan. Saj je še vsem znano, koliko je moral radi Korošcev trpeti po ne-

dolžnem naš vrli načelnik dr. Ivan Susteršič, kako grdo so ga obrekovali in sramotili, a on je v polni meri storil svojo dolžnost. Vse hudo je zakrivil Ploj, kakor se je sedaj pokazalo. S tem človekom bi bilo treba že preje obračunati. Lepega tovariša ima Hribar. Sicer pa »gliha vkup štriha«.

Odgovor Hribarju. Župan neke velike gorenjske občine nam piše: Hribar pošilja do nas županov pozive za prošnjo za slovensko vseučilišče. Izjavljam v svojem imenu, da na Hribarjev poziv ne podpišem in ne odpošljam nič, in menim, da bodo moji tovariši, pristaši S. L. S., katerih je velika večina, kot en mož istotako storili, ker Hribarju ne bomo za štafajo. S Hribarjem kratkomo ne občujemo. Prav je tako. Bodimo dosledni vselej in povsod!

Osrednji odbor za S. Gregorčičev spomenik v Gorici je sklenil v svoji zadnji seji dne 26. junija 1907, da postavi na grob pokojnega pesnika preprost, a umetniški kamen. Glede na znane pesnikove intencije in na nabrano svoto se je določilo, da se izda v to svrhu največ 3000 K (s prevozom in postavljenjem vred.) Odbor vabi slovenske umetnike, da mu pošljejo do konca septembra tekočega leta primerne načrte (skice) nagrobnika s preudarkom. Osnutki se na željo vrnejo, a ne honorirajo. Slovenske liste uljudno prosimo, da ponatisnejo ta poziv!

Volitev občinskega starešinstva na Trati pri Gorenji vasi. Dne 24. t. m. je bil izvoljen županom Anton Uršič, posestnik na Hotavljah. Svetovalci so: Anton Pintar, Franc Demšar, posestnika v Gorenji vasi, Anton Dolinar, posestnik v Gorenji vasi, in Matija Jenko, posestnik v Todražu. Vsi so veljavni, ugledni in odločni pristaši S. L. S.

Poizkušeni samoumor topničarja. Ustrelil se je topničar Ferdinand Anderwald, doma v Šiški. Ustrelil se je v gozdu nad šišensko cerkvijo ob pol osmi uri zvečer. Kroglja ga je zadela v čelo na levi strani glave. Reševalno društvo ga je prepeljalo v garnizijsko bolnišnico. Upajo, da Anderwald okreva. Anderwald se je bil baje izrazil, da se odpelje na Jesenice in da bode tam ustrelil svojega brata. Vzrok poskušnemu samoumoru ni znan.

Slovenska krščanska socialna zveza v Ljubljani bo skrbela, da se vrši za krščansko delavstvo v Trbovljah redno mesečno predavanje. Zadnjič je predaval urednik »Slovenca« g. Mihael Moškerc. 28. t. m. bo predaval odbornik dr. Evgen Lampe. Ta je predaval 23. junija v izobraževalnem društvu v Podljubelu na Koroškem, stolni vikar Luka Smolnikar pa istega dne v izobraževalnem društvu v Domžalah.

Prvi naskok na krščansko šolo. Pravkar objavljajo liberalni listi sledeči oklic:

»Prve volitve po splošni in enaki volilni pravici so dokončane. Vprvič so se na enaki pravni podlagi merile velike duševne moči, ki se borijo v naši družbi in državi za prvenstvo. Vprvič se je javnost jela zavedati, kako močne so v Avstriji sile, s katerimi razpolagajo bojevniki za duševno svobodo. V enotni številni fronti so prikorakali nasprotniki svobodne misli, ki je vsemu kulturnemu človeštvu najsvetejša; ne samo močni vsled velike množice tistih, ki se odnekad ogibajo vsakemu duševnemu gibanju, ampak tudi vsled starodavnih podedovanih sredstev, s katerimi razpolagajo v družbi in državi. Boj se ni še odločil. Klerikalizem ni močan dovolj, da bi do-

segel izpremembo zdaj veljavnega šolskega prava, toda zastavil bo vse sile, da tam, kjer vlada nad deželnimi in občinskimi upravami, uveljavi svoj ovirajoči vpliv glede na razvoj šolstva in šolo v »lastni režiji prilagodi svojim željam primerno. Zato hoče društvo »Svobodna šola« javnosti pokazati, kako bi se vzor svobodne šole na podlagi sedanje ljudskošolske postave dal doseči, hoče javnosti dati priložnost, da primerja to, kar je, s tem, kakor bi moralo biti. »Svobodna šola« bo namreč ustanovila vzor-šolo v vzor-posloplju. Društvo »Svobodna šola« apelira na dazeljivost meščanstva in prosi za darove za zgradbo take šole. Če se klerikalizmu posrečilo dobiti sredstev za šolske zgradbe na Dunaju, Lincu in drugod, upamo, da se bo tudi svobodnomiselno meščanstvo izkazalo, ako velja ustanoviti novi svobodni šolski dom. Osrednje vodstvo društva »Svobodna šola«, načelnik baron Hock, m. p.

Krščanski stariši, pozor, ker tudi slov. liberalci so prijatelji »Svobodni šoli«, za katero se vnema tudi liberalno učiteljstvo. Zato je naša dolžnost, da strogo pazimo na njih početje. Vsak naskok na versko pravno vzgojo, za katero mora po naročilu presvetlega cesarja skrbeti učiteljstvo, bomo s primerno odločnostjo odbili. Krščanski stariši pa nam morajo pomagati pri tem delu.

Škof Stariha na Raki. Rako je 23. t. m. počastil s svojim obiskom milostljivi gospod škof Janez Stariha. Ogledal si je krasno okolico in občudoval mnogoštevilne kresove, ki so krog in krog tako prijazno goreli. Dne 24. junija nas je visoki gost zapustil. Mnogo ljudstva se je pred odhodom zbralo, da prejme od ljubeznivega vladike sveti blagoslov ter mu voščil srečen povratek v Ameriko. Sv. Petra in Pavla praznik je mil. g. škof imel slovesno sv. mašo v Novem mestu. Tu je podelil z dovoljenjem sv. očeta, katerega je v Rimu obiskal, papežev blagoslov.

Razširjamo pošteno časopisje. Minola je polovica leta. Prišel je čas, da obnovimo naročnino za drugo polovico, ako je še nismo plačali za celo leto. Nikdo naših naročnikov naj ne izostane, nasprotno poskrbimo, da se bodo naše čete še pomnožile. Zdravo in dobro berilo je najboljša dušna hrana. Z razširjanjem dobrih listov delamo tudi za izobrazbo našega naroda. Vse lastnosti dobrega berila vam nudi »Domoljub«, ki vam prinaša vsak teden toliko najraznovrstnejšega gradiva. Zato pojdemo na delo zanj. Vsaka hiša bodi naročnica »Domoljubova«.

Občni zbor »Podpornega društva cerkvenikov«. Dne 20. junija letos se je na Brezjah na Gorenjskem vršil drugi redni občni zbor zgoraj imenovanega društva s prav povoljnim vspehom. Bili so zastopani cerkveniki in organisti z Dolenjskega, Notrajskega, posebno lepo število se jih je udeležilo s Gorenjskega, kateri so imeli prednost, da se je letošnji občni zbor vršil v njih sredi na prijaznih Brezjah. V znak gostoljubnosti Brežanov so nas pozdravljale krasne zastave, katere so bile razobešene povodom našega zborovanja. Po sv. maši, katera se je brala v društven namen, se je pričelo zborovanje v prostorih g. Finžgarjeve gostilne, kateremu se tem povodom zahvaljujemo za njegovo prijaznost, ter da nam je prepustil brezplačno lokal v svrhu zborovanja. Posebno se zahvaljujemo preč. cerkvenemu predstojništvu božjepotne cerkve za prijazen sprejem, da smo po svoji volji lahko obenem božjo pot opravili. Navzoče zborovalce, katerih je bilo čez 50, je pozdravil društven predsednik g. Ivan Gajšek ter v svojem govoru obrazložil namen, potrebo in delovanje društva, posebno je pa povdarjal potrebo tega društva, kajti le v združenju je moč in le na ta način je mogoče priti do tega, po čemur vsak,

posebno pa cerkveni uslužbenci tako hrepene; posebno v sedanjem času, ko je ta stan tako zaničevan, in vsled tega, ker so se razmere v par desetletjih tako izpremenile, da na ta način nikakor ne more več pri starem ostati. Sklenilo se je, na pristojnem mestu tako dolgo prositi in drezati, da se ugotovi v najnujnejših potrebah cerkvenih uslužbencev. Iz poročil gg. tajnika in blagajnika se posname, da je društvo, akoravno je šele eno leto svojega društvenega obstanka preživelo, veliko storilo v prid cerkvenikom in organistom. Društveni odbor je imel 11 odborovih sej ter en sestanek v prostorih kršč. soc. zveze v Ljubljani ob priliki lanskega katoliškega shoda. Ker ima društvo polovico takih članov, ki so obenem cerkveniki in organisti, ter se jih je tudi kot takih skoro polovico udeležilo občnega zbora, se je po daljši debati potem ko se je prišlo do zaključka, da bo društvo veliko uspešnejše delovalo, ako sta združena oba sloja v eno društvo, ... predlog g. predsednika soglasno sklenilo, da društvo svoj naslov izpremeni in se bo zanaprej imenovalo »Podporno društvo cerkvenikov in organistov s sedežem v Ljubljani«. Poročal je nato še g. V. Pivk, kateri je posebno povdarjal potrebo tega društva ter navzoče pozivljaj, naj bodo zavedni in vztrajni in naj še vsak v svojem okrožju vse svoje stanovske tovariše pridobi, da postanejo udje, potem gotovo ne bo dolgo, da dosežemo to, kar nam je neobhodno potrebno, namreč zboljšanje gmotnega stanja. Volitev odbora je bila kmalu končana, ker so se vsi izrekli in volili brez male izjeme stari odbor. Tako se je završil drugi občni zbor društva cerkvenikov in organistov, namreč tistega sloja, ki ga dandanes sploh malo vpošteva, ki pa je kljub temu za duhovščino tako važen posel, brez katerega se sploh biti ne more in vsled tega je upati, da dočakamo boljšo bodočnost, v kar pomoz! Dolžnost vsacega pa je, da po svoji moči podpira posebno društvo svoje stroke in je njegova sveta dolžnost, da v svojem interesu žrtvuje določeno članarino ter s tem stori človekoljubno delo.

Iz ljubljanske okolice.

Iz Studenca-Iga. V nedeljo, dne 23. t. m., priredilo je tukajšnje »Slov. kat. izobraževalno društvo« izlet na Krim. Izletniki so dospeli v jedni in pol ure od vzhodja do vrhunca, ki meri 1106 metrov nad morskovo višino, iz katerega je krasen razgled in toplo priporočljiv vsem, kateri hočejo uživati lep razgled. Objednem so se izletniki udeležili tudi sv. maše in blagoslova novega križevega pota na Gornjem Igu. Delo je krasno od tukajšnjega slikarja g. Blaznika. Po slavnosti so izletniki odšli skupno z Ljubljanci v gornjeiško podzemeljsko votlino. V tej je obilo krasnih kapnikov. Priporočamo vsem izletnikom, da si jo ogledajo. — Ponosno pozdravljamo novozasnovo idejo, »Kmečko zvezo«, in ji želimo obilo uspeha in več tisoč zaveznikov. — Več izletnikov.

Sostro. Čebelice obsojajo abstinence. Tudi njim diši sladko vince, ker so si poiskale prebivališče v vinskem sodčku. Kdor hoče videti, kako izletavajo in prihajajo v vinski sodček, naj se potruži do Mihelovke v Podmolniku. Žena vsakemu rada pokaže nenavadni čebelni dom.

Nov izvrsten čebelen panj je vinski sodček v Podmolniku, kajti roj, ki se je naselil v začetku maja t. l. v sodčku, je dal iz sodčka že dva roja. Kaj pravite čebelarji? Kaj celo abstinence? Kaj ne, tudi pridni živalici diši!

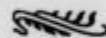
Gorenjske novice.

Iz kranjskega okraja.

g Bralno društvo v Naklem je priredilo dvakrat igro »Fabijolo« v štirih dejanjih. Igra je vzeta iz življenja prvih kristjanov in je za ljudi kaj poučna in primerna. Posamezne osebe, dasi so nekatere še-le prvič nastopile, so svoje vloge rešile tako izborno, da ne vemo, kateri bi dali prednost. Vsaka je bila na svojem mestu. K temu je pripomogla izvrstna šola, za katero se je potrudil g. nadučitelj Fr. Petrič. Predstavo je povzdignilo mično petje in zvonka godba pod vodstvom posestnika in organista g. Viktorja Novinska. Za nedolžno zabavo je poskrbel igrokaz »Kmet in fotograf«. Želeti je še več zanimanja.

Iz raznih krajev Gorenjske.

g Z. Breznice. Lep je bil sprejem našega presvetlega g. knezoškofa, ki so prišli k nam na dan sv. Alojzija. Posebno so ugajali gasilci na konjih. Sprejema se udeležila tudi šolska mladina z zastavo, a le na pol. Koj po sprejemu je namreč nadučitelj šel za zastavo v šolo in ne v cerkev, kamor so šli otroci in obe učiteljci. Za zastavo so zložili denar farmani in, zato so bili po pravici nejevoljni, da nadučitelj ne več, da imajo tudi plačniki svoje pravice do nje; ti zahtevajo, da naj šolska mladina svojo zastavo ob slavnostih pokaže, ne pa skriva. Sprejem je bil radi tega precej skazen, a nadučitelj je pa le imel izgovor, da ni spremlil otroke v cerkev, kar tako nerad stori. Naj se oglasi, če ni res!

Dolenjske novice.

Iz litijskega okraja.

d Litija. Znani Franc Slanc bi bil rad državni poslanec, tako so onidan pri nas govorili. A ker se mu to ni posrečilo, je postal apostel. Za ta reč je kazal nagnjenje že takrat, ko je bil še v Litiji reven učitelj. Takrat je hodil z debelinami mašnjimi bukvicami v cerkev, da je dobil bogato in pobožno nevesto. Ker pa je vedel, da misionarji ne smejo biti bogati, zato je pustil apostolstvo in cerkev. — Poskusil se je spet lani, ko so bile v Šmartnem tiste znane občinske volitve. Takrat je vrlemu možu Pregelju, po domače Kmetu, takole pridigal: »Kaj boš držal s farji. Saj ti še nazadnje ne bodo nič pomagali. Jaz bom že sam z Bogom napravil.« A kmet mu je rekel: »Volitve so proste. Jaz po svoje, Vi pa po svoje.« — Pred kratkim je bil zopet na misijonski rajši, ko je popravljal cesto na Sv. Križ. Tam je mladoletnim fantom tako-le pridigal: »Kaj bi hodili v cerkev. Vsi možje, ki so malo bolj izobraženi, ne hodijo več. Samo ženske jih silijo. Tudi moja moli in silij, da bi ji jaz včasih najraje uro navil.« Za to govorjenje so pričje na razpolago, da ne bo kakega popravka »Domoljubu« silil. Vidite apostola! — Vojvoda Pavel Friderik Meklenburški je lekarnarju v Litiji g. Hinko Brilliju podelil naslov dvornega lekarnarja. — Razpisano je v Litiji mesto začasnega učitelja do 10. julija. — Ravno te dni berači po teh krajih neki učitelj Kermavnar, ki pravi, da je doma v Litiji. Ali bi ne bilo dobro, da se oddá to mesto domačinu?

d Kresnice. Na železniški progi se je blizu Kresnic dne 17. junija ponesrečil neki Američan. Vračal se je domov v Ameriko, a radi veselja, da bi bil spet kmalu doma, se je pre-

več napil. Padel je z vagona pod kolesa ob pol 4. uri popoldne, ki ga je popolnoma zmečkalo. Doma je bil baje od štajerske meje.

d **Smartno.** Naš vrli poslanec je v državnem zboru vložil prošnjo za podporo onim pogorelcem, ki so pogoreli v Preski, pa tudi za Polšnik je prosil, da si Polšničanje rekli, da jim bo kofe in cukar podražil. — Dne 30. jun. je predaval po prvi maši v šoli o kmetijstvu g. J. Legvart. — Umril je v Gradiških lazih prsestnik Anton Šekš, po domače Božič.

Iz ribniške doline.

d **Iz robarske občine.** Dne 15. junija, zjutraj ob 3. uri je pogorela hiša Janeza Boltezarja iz Sela. Ker je bila hiša lesena in s slamo krita, je zgorela do tal. Rešili so si komaj svoje življenje. Ena stara ženska se je opekla po rekah. K sreči je bil ponoči dež, drugače bi bila vsa vas pepel.

d **Struge.** (Raznoterosti.) Kaj takega pa ne še pri nas! V občinskem odboru vlada obstrukcija. Ko so se 18. junija zbrali občinski odborniki, da bi si iz svoje srede izvolili župana, manjkalo je pet odbornikov, kateri se niso hoteli udeležiti volitve, zato ker vedeli so, da gotovo ne zmagajo. Prišlo je samo sedem odbornikov, kateri hočejo zopet prejšnjega župana postaviti na županjski stolec, kar se pa ni moglo izvršiti, ker niso imeli dvotretjinske večine. In kaj je temu vzrok, se vprašajo morda liberalci? Ne, ker pri nas ne poznamo in tudi nečemo poznati te baže ljudi, ampak čisto nekaj drugega, to je, da bi skoro polovica odbornikov rada bila župan, kar pa seve ne more biti, ker rabimo samo jednega župana. In pa da hočejo prvi na vsak način vzeti dosedanjemu županu županstvo, ker se jim ne zdi zadosti dober. — Ker sem ravno pri volitvah omenim še zadnje državnozbornske volitve, katere so pri nas dobro izpadle. 134 glasov je dobil Jaklič, pa nobenega liberalca, kar si lahko štejem v čast. Ljudje so skoraj vsi in radi prihajali na volišče in volili našega kandidata. Slava jim! Lahko rečemo, da še nikoli ni bila agitacija tako lahka kot letos.

d **Iz Škocjana pri Turjaku.** V nedeljo, dne 16. junija, je bil za našo faro lep in pomenljiv dan. Domači župnik g. Iv. Jereb so blagoslovili vegelni kamen za novo župno cerkev. Pred blagoslovom so nam razložili v krasnih besedah vso zgodovino far in cerkve, ki je v mnogem oziru zanimiva. Na mestu, kjer je stala stara cerkev, je bil dal najprvo sezidati pred 600 leti eden turjaških plemičev kapelico na čast sv. Kacijanu v zahvalo za rešitev iz velikega gozda, v katerem se je bil izgubil. Ta kapelica se je ohranila tudi pozneje, ko je bila sezidana cerkev — vzdali so jo vanjo, — in sedaj ko so to podrl, so kapelico zopet pustili kot drag spomin prošlosti. Z zanimanjem smo dalje poslušali, kako obsežna je bila nekoč naša fara in kako močno se je skrčila do danes vsled ustanovitve več samostojnih župnij. Pozornost ljudstva so posebno vzbudile besede g. župnika o lutrovski veri in njenih duhovnih, ki so en čas pastirovali v naši fari. Bili so štirje. Najimennejši med njimi je bil Primož Trubar. A čas hiti neizprosno naprej. Izginil je protestantizem in nastopili so zopet katoliški duhovniki in vršili svoj poklic v tej cerkvi stoletje za stoletjem do današnjih dni Bili smo zelo ginjeni in marsikateremu je zaigrala v očeh solza tihe radosti, ko smo zadnjikrat jemali slovo od že podrte cerkve in prosili Boga blagoslova pri zidanju novega svetišča, zakaj, prazno je delo brez sreče z nebes. Gosp. župniku pa kličemo: Le pogumno naprej! Res je obilo truda in skrbi, posebno ker je fara majhna, ali Bog bo že omečil radodarna srca, ki

bodo darovala veselih rok, da mu čimprej zgradimo prostorno in lepo svetišče.

d **Izredna sreča.** Pravijo, da je težko najti štiriperesno deteljico in da je ne vidi vsak, kdor jo pa dobi, ta bo baje srečen. Potemtakem bi se imela nadejati velike sreče dekle Mici Jakš iz Javorja pri Turjaku. Našla je namreč v četrt ure 23 štiriperesnih deteljic. Da bi le bilo to ljudsko mnenje o deteljici resnično!

d **Občinska volitev na Velikih Poljanah** se je vršila dne 26. junija. Med dvanajstere odbornike je to pot prišel en liberallec. To se je zgodilo po skrajni nemarnosti naših ljudi. Da se tudi na Poljanah dobi nekaj ljudi, ki so zoper versko stranko, in da so ljudje tako brezbržni za odpor proti liberalcem, je to toliko grše, ker so Poljane le po požrtvovalnosti duhovnikov to, kar so. Ako bi ne bil duhovnik Ncvak založil lepe svote, bi bile Poljane še danes ena najoddaljenejših vasi ribniške župnije, v isti vrsti kot Makuše. Duhovnikovo delo je, da imajo mesto revne cerkvice podružnice, lepo, ponosito župno cerkev, da imajo lastnega duhovnika, ko so bili poprej le nekaj privesek k skoro dve uri oddaljeni Ribnici. In za to dobroto hočejo poljanski nekateri ravnati zoper duhovnika, drugi pa ob takem rvanju drže mirno roke v žepu. Ej, Poljanci, lepo to ni in zavedno tudi ne. Še bolj klaverno-žalostna slika se nam pa pokaže, ako si volitev od bližje ogledamo. Ko so nasprotniki videli, da tudi v drugem razredu ne proderejo, jamejo zabavljati čez volivni imenik, naposled pa volijo s posmehom za namestnika dva reveža — kočarja. Taka je toraj vaša »Nova doba« — doba zaničevanja in sramotnja nižjih slojev! Dobro, da vemo — pride še prav! Vera za nazadnje in zaničevanje borih trpinov, to je program Novodobarjev. — Toraj je Nova doba res — nova grdoba, kakor je »Narod« stara grdoba. Mi smo mi, ki kaj iniamo! Naj bi še nasprotniki to tudi povedali v Ljubljani, kadar kateri izmed njih pritiska duhovske kljuge in poljublja duhovske roke in prosi košče za svoje sinove. — Da bi kje ženske volile v občinski odbor, do sedaj še nismo slišali. S to novostjo so se hoteli izkazati najprej poljanski liberalci. K volitvi so pripeljali šestdesetletno žensko. Mi ženski nič ne zamerimo, če krona svoje stare dni s takim izpričevanjem pred vso občino, — to je njena reč. Toda nevednosti naših izbistrencov se klanjamo do tal. Niti tega niso vedeli, da ženske ne volijo osebno in da jih za pooblastilo ni treba voditi na volišče. Čast in slava taki bistrosti! In taki hočejo vladati občino! Naši možje naj se pa uče iz tega: Šestdesetletna ženska gre na volišče za svojo stranko, kje si bil pa ti tisti dan? Ženska, ki spada za peč, gre na volišče, ti pa, ki spadaš na volišče, pa greš v grmovje. Vse narobe svet! — Žalostno spričevalo za očeta je gotovo, ako je sin boljši od njega. Tako spričevalo sta si pribčila ob teh volitvah dva očeta. Eden ima sina, ki je vrl prvoboritelj med učitelstvom za krščanska načela, sam pa ob volitvah liberallec. Drugega sin je pa nevstrašen krščanski borilec med višjim dijaštvom, oče pa doma protiduhovski godrnjač. Ali vam ne pride pri tem na misel dogodba v zadnjem »Domoljubu«? Sin, bogoslovec, je pisal liberalnemu očetu, da ga ne bo več pod domačo streho, ako bo oče volil nasprotno. In oče je res volil liberalno, sin pa tudi ni več prišel pod domačo streho, temveč kmalu potem so ga pripeljali domov — mrtvega. Možje Poljanci, vzdramite se! Ali ne poznate vaših liberalcev? Ali vam niso znane vse njihove umazanosti in podlosti zadnjih let. In vi bodete pustili, da bude ta tropček petelinov prekikirikiral vso poljansko občino, vi se bodete dali gospodariti od takih ljudi! Ako bodete še mižali, vam bomo pa mi

odprli oči, da bodete videli kako seme se zaganja v vas in spoznali, da jo je treba streti, da se ne bo ganilo več in zastrupljalo vaše zdravo ozračje.

Iz Zagorja.

d **Zagorje ob Savi.** Povožen je bil 19. m. m. desetletni sin občinskega predstojnika v Kotredežu Frančišek Drnovšek.

d **Dne 22. junija** se je ponesrečil v rudniku v Kisovcu dvajsetletni kovač Ignacij Gričar, doma iz Suhadola pri Celju. Ravno je okrevl od bolezn in nastopil vnovič delo v jami. Po neprevidnosti je šel nasproti motorju, ki ga je pritisnil k steni in zmečkal. Živel je še nekaj časa po nesreči.

d **Strela je udarila** na kresni dan okrog dveh zjutraj v cerkev sv. Urha. Zgorel je zvonik, zvonovi so popadali na tla, najmanjši se je ubil. Cerkev sama ni dosti poškodovana. Pred nedavnim je udarila strela tudi v cerkev v Bukovju, kjer pa ni bilo večje nesreče.

d **Tudi v Zagorju** bi bili v nedeljo med deseto mašo kmalu imeli kres. Otroci so si nakupili bengalskih vžgalic in se ž njimi igrali. Ena je priletela tudi na Montezov hlev, ki je krit s slamo in stoji ravno sredi hiš in pred cerkvijo. K sreči so ljudje zapazili ogenj in ga pogasili. Kako velika nesreča bi je bila lahko pripetila, posebno ker blizu ni dosti vode in če bi ta tudi bila, zagorska dolina nima nobene požarne brambe. Dve stvari tukaj pripomnimo. Prvič: vedno slišimo, da otrokom ne dajati ognja v roke, pri nas ga jim pa kar prodajajo. In zato se nihče ne zmeni. Drugič: že povsod so spoznali, da so potrebne požarne brambe, kdaj bodo to izprevideli v Zagorju? Stvar je bila od neke strani skoraj popolnoma že urejena, pa Čobalu ni bilo všeč, da se farji v take stvari vtikajo, in zdaj zopet vse spi. Seveda, njemu ne more nič zgoreti, druge pozna pa le ob volitvah.

Iz raznih krajev Dolenjske.

d **Iz Dobrnica.** Pazio smo prebirali »Domoljuba« 14. maja, kako so volili po raznih krajih. Tudi pri nas v Doberniču so se zbirali možje, stari in mladi, tudi fantje, in so korakali proti fari tiho, mirno in zadovoljno, kot da bi šli na božjo pot. Oddajali so glasove v šolski sobi izobrazovalnega društva. Naš kandidat je dobil 431 glasov. Gotovo veliko število v tako mali občini. Najbolj so se odlikovali možje iz selanske občine, za kar jim bodi izrečena vsa čast.

d **Iz Škocjana.** Dne 23. m. m. je umrl v Grosuplah, fara Škocjan, Miha Perun. Pokojnik je bil razumen gospodar; iz nič si je s pridnostjo in varčnostjo pridobil lepo imetje. Bil je odločen katoličan; vselej, zlasti ob volitvah je stal odločno na strani S. L. S. Bil je soustanovnik, skozi 10 let tudi odbornik Rajfajzovne posojilnice. Bil je star šele 52 let. Ko je nekoč pustil konje same na potu, ga je orožnik radi tega prijel. To ga je močno razjezilo in je spil nekaj kozarcev vina na to jezo. Začel je čutiti v prsih, bolezen se ga je lotila in hiral je tri leta, dokler ni podlegla njegova močna narava. Počivaj v miru, blagi mož!

d **Iz Tržišča.** Dne 23. junija se je vršil šesti redni občni zbor hranilnice in posojilnice v Tržišču, registrovane zadrage z omejeno zavezo. Občni zbor se je vršil ob 3. uri popoldne v prostorih hranilnice in posojilnice v župrišču. Kakor je videti iz poročila načelstva je imela hranilnica in posojilnica v svojem šestem upravnem letu 61.482 K 26 v. prejemkov, 55.006 K 44 vin. izdatkov, prometa 116.488 K 44 vin. Rezervni zaklad zadrage znaša 412 K 95 vin. Od lanskega leta je zadruga napredo-

vala za 16.961 K 09 vin. prometa. Pri volitvi načelstva so bili voljeni razun enega dopolnitvenega člana, vsi stari udje načelstva in sicer načelnikom dosedanjim načelnik g. Andrej Kobal, posestnik v Gabrijelah, odbornikom pa sledeči g. posestniki: Anton Majcen, Janez Pokovec, Vincenc Maicen, Janez Johaut in g. Matej Noč, kaplan v Tržišču. V nadzorništvu ni druge izpremembe, kakor da je odstopil iz nadzorništva č. g. župnik Franc Perpar in namesto njega je voljen članom nadzorništva č. g. Janez Hladnik, župnik na Trebelnem. Na tem mestu ne moremo odreči zaslug, ki so jo v tm letu pridobili zadrugi njen načelnik Andrej Kobal in odbornika M. Noč in Pokovec, ki uradujejo popolnoma nepristransko v prospah zadruga in v korist občanov. Bog naj rosi temu prepotrebemu in nepristranskemu podjetju obilo uspeha! Z Bogom za narod!

d Dne 29. junija je v Tržišču umrla g. Gačnik, babica občine Tržišče. Naj počiva v miru!

d Iz Tržišča. (Po boju.) Kdor je zasledoval letošnje šele sedaj končane občinske volitve v Tržišču, mora, ako je nepristransk, sediti, da se je v ljudstvu izvršil nek preobrat. Kdor razmere v naši občini količkaj pozna, vé, da po tem potu, kakor je šlo dosedaj, ne bode šlo več dolgo naprej. Dosedaj je bila naša občina preprežena in zagrajena z vrhvo, spletno od liberalne aristokracije in birokracije; in ta vrh je zapirala dohod v našo sredo vsaki demokraciji. Par liberalnih velikašev je zapovedovalo in vodilo občino ter se igralo z ljudstvom. O katoliški demokraciji se še nikomur sanjalo ni, a vendar je gotovo, da bode tudi v Tržišču prej ali slej prodrila. Ta samopašna in proti ljudskim koristim delujoča liberalna trdnjava, začela je presedati tudi možem, ki so po mišljenju in dejanju liberalni. Prav vsled liberalnega samodržtva je nastala krajevna stranka (pijavške katastralne občine) katero so vodili zmernejši liberalci. Liberalni Tržiščani so pri prvi volitvi 27. decembra l. l. temeljito propadli, ker se niso nadejali tako odločnega nastopa od svojih bratov. Pa ta nastop jih je zdramil iz spanja, začeli so z njimi boj, pa ta boj ni bil lahek, ker ljudstvo se je nagibalo bolj k zmernim pijavškim kot pa tržiškimi zagrizanim voditeljem. Zato so začeli drugače: V rokah so imeli občinski imenik, ki bi bil vsled svoje imenitne sestave najboljši za ljubljanski muzej. Prišlo se je strankarstvo, začelo se je ljudstvo begati, da ako pridejo Pijavčanje na površje, bodo prezirali Tržiščane in vse ljudstvo, kar ga spada pod občine Tržišče, Dol, sami da bodo sedeli pri polnih skledah in nam dajali bore drobtine kakor evangelijski bogatin Lazarju. S takim in enakim pripovedovanjem so pridobili volivce, ki bi bili sicer volili z zmernejšimi. Pijavška stranka bi bila tudi sklenila pravičen kompromis z tržiškimi volivci, samo da vrže tržiške mogotce, a ji je spodletelo. Ljudstvo je že praveč navezано na svoje izkoriščevalce, katere se boji zapustiti, nekoliko iz strahu, nekoliko iz gospodarskih razlogov. Tudi niso vsi zapali pijavški stranki, ker ako hočemo obstati pri izjavi nepristranski, moramo reči jasno in odkrito: Tudi pijavška stranka ni prava. Pijavški stranki manjka prave verske podlage, manjka dobrega programa. Je sicer mnogo boljša od stranke tržiških voditeljev, a manjka ji popolnosti. Ta stranka je nekaj predboj, nekaka predpoda Slovenske Ljudske Stranke, ki si bode tekom let tudi v tržiški občini pridobila podpore. Liberalci se te zmage ne morejo veseliti, ker sedaj ni zmoglo ljudstvo, zmagal je terorizem. V tem tonu kakor je šlo dosedaj, bode šlo še nekaj let, dokler ne spozna ljudstvo popolnoma svojih izkoriščevalcev; takrat pa ko se bo ljudstvo zavedlo, sto-

pila bo v ospredje Slovenska Ljudska Stranka zmagonosno s svojim praporom in jasnim programom in takrat se bodo liberalci trkali na prsi, rekoč: Grešili smo, ker smo plemenitost in ideale ljudstva, ker smo narodno čuvstvo teptali v blato. Sedaj bomo slekli nečimurni lišp iz talmi-biserov rodu in prodiranje sovražnih trum, ker smo duševno čilost, vztrajnost, izobraženost, plemenitost in darežljivost nasproti ljudstvu zaničevali, prišel je nad nas maščevalec — ljudstvo. R.

d Iz Tržišča pri Mokronogu se nam piše: C. kr. deželna vlada v Ljubljani je ugodila našim tržiškimi naprednjakom in občinske volitve dne 18. aprila t. l. potrdila. Vsled tega ukrepa c. kr. deželne vlade, zbrali so se dne 20. junija ob 5. uri popoldne tržiški odborniki k županovi vcltvi in županom izvolili Alojzija Kneza, posestnika in gostilničarja na Trati. Prvim svetovavcem je izvoljen prejšnji župan Pelko, ostali svetovavci so: Janez Borštnar, Vincenc Majcen in Jožef Vidmar. Od novega odbora ni mnogo pričakovati, ker se bode skoro gotovo dal zopet voditi nekaternikom. — Zgradba lokalne železnice Trebnje-St. Janž se je na več krajih pričela. Podjetniki so plačevali kmetom svet za to progo po 25 do 40 kr. kvadratni seženj. — V jutru 24. junija je treščilo v hišo in pod posestnika Franc Možina v Gabrijelah. Omenjeni ima pet nedoraslih otrok in je tedaj podpore skrajno potreben. Zavarovan je menda za malo svoto pri »Slaviji«. — Dne 14. t. m. pa je treščilo v Kamniškem, župnija St. Janž, v zidanico Kneza starejšega iz Koluderja. V zidanici je bilo polovnjak vina, ki so ga rešili. Treska in huđega vremena, reši nas, o Gospod!

— **V bolnico v Kandijo** so pripeljali sinoči okoli štiri leta starega otroka iz Račne pri Trebnjem, ki je padel z domače črešnje in si zlomil nogo.

Notranjske novice.

Ildrijske novice.

n Vabilo k slovesnemu blagoslovu zastave katol. del. družbe v Ildriju, ki se vrši v nedeljo, 14. julija. Spored:

Dne 13. julija:

Ob 9. uri zvečer:

Podoknica kumici blagorodni gospe Albini Trevnovi.

Dne 14. julija:

1. Ob pol 11. uri dopoldne: Sprejem gostov.

2. Ob 11. uri: a) Skupen odhod društev v župno cerkev sv. Barbare. b) Tiha sv. maša. c) Blagoslovljenje zastave. č) Obhod po mestu.

3. Ob pol 1. uri popoldne: Skupni obed pri g. Fr. Didiču.

4. Ob 2. uri: Ogledovanje mesta.

5. Ob 4. uri popoldne: Vrtne veselice pri g. Fr. Didiču:

1. * * * Svoji k svojim! Koračnica. Godba.

2. J. Aljaž: Domovini. Mešan zbor.

3. Conradi: Wien, wie es weint und lacht. Uvertura. Godba.

4. P. A. Hanel: Delo nam je slast. Koračnica. Moški zbor.

5. Absenger: Kohlrösel. Pesem. Godba.

6. H. Volarič: Slovan na dan. Mešan zbor s sopran in alt solo.

7. Hajdrih: Jadransko morje. Godba.

8. A. Šabec: Prolog. Deklamacija.

9. P. H. Sattner: Opomin k petju. Mešan zbor s spremljevanjem godbe.

10. C. M. Sichrer: Dunajska dekleta. Valček. Godba.

11. Fr. Gerbič: Slovanski brod. Moški zbor.

12. Jos. Gleisner: Za srce in čut. Valček. Godba.

13. J. Aljaž: Oj z Bogom ti planinski svet! Mešan zbor s tenor solo.

14. I. pl. Zajc: V boji! Godba.

15. N. N.: Na straži. Moški zbor z bariton solo.

16. F. Emeršič: Brdki polkovni trobentač. Koncentna polka. Godba.

17. J. Aljaž: Ujetega ptiča tožba. Mešan zbor.

Vstopnina prosta.

Vnanji gosti naj naznanijo število udeležencev, ki se bodo udeležili blagoslovljenja zastave. Naznani naj se čas dohoda z železnico v Logatec, da se bodo vozovi pripravili. Vožnja iz Logatca v Ildrijo in nazaj bo stala okoli 3 K. Za prenočišča v Ildriji bo preskrbljeno. Naznaniti je tudi število da se ve pripraviti kosilo pri g. Didiču. — Društva, ki se bodo slavnosti udeležila z zastavo, naj naznanijo to pravočasno pri pristojnem okrajnem glavarstvu.

n Procesija sv. Ahacija. Dne 22. junija na praznik sv. Ahacija se je svečano obhajala običajna rudarska procesija pod vodstvom preč. g. dekana M. Arko in 8 č. gg. duhovnikov. Obhoda z Najsvetejšim se je udeležilo poleg obilnega občinstva tudi uradništvo, šolska mladina z učiteljstvom in realci s proforskim zborom. Manjkal je le izza njegovega županovanja znani Drag. Lapajne, ki se kot učitelj francoščine na mestni realki, v vsem življenju ravna vedno po francoskih uzorih. — Popoldne na sv. Ahacija dan je bila na »Zemlji« veselica.

n Dvojna mera. Ko so rudarji zadej Frančiškovega šahta razstreljevali hrib za rudniške potrebe in je nekaj ilovice priletelo vsled razstrelbe na cesto in čez, takoj so se naznanili dotičniki pri sodniji. Nekdanji župan in sedanji učitelj francoščine itd. Drag. Lapajne pa je razstreljal grobljo za svojo hišo v sredi mesta, da je pokalo cele dni kakor pri Port Arturju, ko so ga Japonci obstreljevali in javnost teh pokov ni slišala in tudi ne videla grušča in kamenja, ki je sem in tja frčalo na cesto in most, da so bili ljudje v smrtni nevarnosti! Pač res, ponekod je dvojna mera v bujni rasti! Enj smejo početi, kar se jim zljubi, drugi bi pa še kmalu dihati ne smeli.

n Izvrsten vzgojitelj. Neki učitelj se je izrazil, da je soc. demokrat Pohaja tudi vedno s Tončetom Kristanom okrog; no, pa to je njegova privatna zadeva! Le to bi radi vedeli, kako more tak učitelj otroke verskonravno vzgajati, kakor to zahteva državna šolska postava.

n Birma. V petek ob pol šesti uri je dopel prevzvišeni gospod knezoškof Anton B. Jeglič v Ildrijo ter bil sprejet od učencev tukajšnje rudniške šole pod vodstvom učiteljstva na mostu pred Kosom in od duhovščine pri cerkvenih vratih. Župana Šepetavca ni bilo blizu, da bi pozdravil visokega gosta v imenu mesta Ildrije. Čemu neki bi se človek zameril gotovim osebam! — V cerkvi je gosp. knezoškof vsprejel dekleta v Marijino družbo. Zvečer so napravili visokemu gostu pevci k. del. družbe in godbeno društvo lepo sere-nado. Čudno, da ni nihče nagajal, kakor je pri nas navada! Na praznik sv. Petra in Pavla je prevzvišeni gospod že zgodaj jutraj začel spovedovati, ob deveti uri bral sv. mašo in potem imel govor. Po pridigi je delil zakrament sv. birme. Birmancev je bilo vseh 739, ker so bili birmani tudi otroci drugih župnij okoli Ildrije. Popoldne se je gospod knezoškof odpeljal okrog 4. ure na Vojsko, tamošnje prenovljeno cerkev blagoslovit.

Poslanci državnozbornskega slovenskega kluba.

Dr. Iv. Benkovič

Fr. Demšar

Jožef Fon

Jožef Gostinčar

Dr. Ant. Gregorčič

Dr. Janko Hočevar

Franc Jaklič

Dr. A. Korošec

Dr. Jan. Ev. Krék

Fr. Pišek

J. Pogačnik

Franc Povše

J. Rožkar

Fran Suklje

Dr. Iv. Susteršič

Dr. Ignacij Zltnik

n Tombola. Obrtniška bolniška blagajna je napravila tombolo v svrhu lastne opomoči. Ljudstva se je kar trlo pred cerkvijo na trgu, ki je pazljivo poslušalo in črtalo na tablicah klicane številke. Dobitki so bili lepi in obilni. Vola je dobil rudar I. Jurjavčič, šivalno mašino šivilja A. Kosova in politirano omaro za obleko pa rudar L. Baloh. Učitelj gospod Šabec se je najbolj trudil, da je imela tombola tako dober vseh. Njemu torej prva zahvala! Kristan bi se bil pa tudi moral vdeležiti tombole, ker so v njegovem obč. konzumu bili kupili dobitke. Nehvaležnost je grda stvar! Koliko bolj bi bilo počaščeno vse občinstvo, ko bi bil on sukal svojo častito osebo okrog odra! Zlomka vendar, da se Tonček na to ni spomnil.

n Blagoslovljenje zastave. V nedeljo, 14. julija t. l. se bo blagoslovila zastava kat. del. družbe v farni cerkvi sv. Barbare v Idriji. Na predvečer te slavnosti — to je v soboto — bodo pevci in godbeno društvo napravili kumici g. Trevnovi bakljado. Ta dan ob 6. uri in v nedeljo dopoldne se bodo vsprejemali gostje pred društveno hišo. Za prenočišča došlih gostov bo preskrbljeno, ravno tako tudi za vozove iz Logatca v Idrijo in nazaj. Zatoraj naj naznanijo društva, ki bodo došla v Logatec število članov, da se bode vožnja uredila. V nedeljo bo ob 10. uri v župni cerkvi — kakor ponavadi — peta sv. maša. Za goste, ki bodo došli ob deseti uri dopoldne v Idrijo, bo ob 11. uri tiha sv. maša. Ob pol 12. uri se bode zastava blagoslovila. Po blagoslovljenju bo obhod vseh društev z zastavami in godbo na čelu okoli mesta v gostilno g. Didiča, kjer bo na vrtu pripravljeno skupno kosilo. Med kosilom bode koncertiral družbeni orkester. Ob dveh popoldne bo ogled mesta in ob 4. uri popoldne pa na vrtu gospoda Didiča veselica s petjem in godbo. Somišljeniki, vdeležite se te izvanredne slavnosti v mnogobrojnem številu! Pokažite, da je nas veliko, ki smo enih mislij in enega srca! Merodajne kroge, ki imajo skrbeti za varnost in prostost vsakega državljanca, pa prosimo, da bodo skrbeli za red in mir, da se ne bodo tuji gosti zgedevali!

n Shod. V nedeljo 23. junija je katol. politično društvo za idrijski okraj sklicalo shod v Didičevi gostilni. Udeležilo se ga je precejšnje število udov. Sklenila se je resolucija na c. kr. vlado, naj se na čipkarski šoli v Idriji še nadalje vzdržuje kurz za nadaljno izobrazbo deklet, ki so dovršile sedmi razred ljudske šole. Nameravalo se je namreč ta kurz ustaviti, pa bi v doglednem času na Kranjskem imeli po čipkarskih šolah samo Nemke ali pa Čehinje za učiteljice. In to bi bila velika krivica za slovensko ljudstvo, ki je že toliko nadarjeno, kot oba imenovana naroda! Resolucijo je obljubil podpirati na shodu navzoči državni poslanec gospod Josip Gostinčar, ki je potem tudi v daljšem govoru pojasnil razmere v državnem zboru. Za tem shodom je imelo rudarsko strokovno društvo svoj ustanovni shod, ki si je izvolil tudi že predsedništvo. K temu za idrijske rudniške delavce prepotrebniemu društvu je že pristopilo precej udov in jih bo še čedalje več, kakor upamo.

Iz raznih krajev Notranjske.

Liberalen mir v Postojni. Liberalci venomer vpijejo nad našimi somišljeniki, da kalijo mir po Postojni; so res kakor volk, ki se je hudoval nad jagnjetom, ki je pil nižje pod njim na potoku, češ da mu vodo kali. Naši niso za vse surove napade in zmerjanja, za pretenje in zausnice, ki so jih od liberalcev prešli niti črhnil, ker vedo, da je pod našo

čas, takim ljudem z enakim povračevati. Tudi niso naši nobenega sodišču ovadili zaradi prestopkov pri volitvah, ker hočejo miru s sosedi. Bodite nam hvaležni za to! Pušite že tudi vi enkrat naše somišljenike pri miru, kakor mi vas pustimo. Naj neha že enkrat luna trkati ježa in njegovo basovsko vojsko, ki misli, da bodo s svojim trompetanjem premagali vrlega našega somišljenika v dolnjem koncu. Spodobí se res, da ga počastite s svojimi srebrnimi glasovi iz svojih žejnih grl, katere vam gospod Dekleva z vinsko kolofonijo maže! Gospod Dekleva že vé, da zdaj, ko ni več tajna volitev, lahko sam sliši vaše glasove, zato vam daje za pijačo. Preje mu vsa njegova pijača ni pomagala!

Zahvala. Iskreno zahvalo izrekam cenjenim gospodom darilcem, ki so v znesku 534 K 90 v za popravo občinske poti darovali, ter nam s tem do dobre vozne boti pripomogli. Dal Bog jim obilo sreče! Strmca, 26. junija 1907. Anton Vidrih, odbornik.

Umrí je v Postojni dne 8. junija občinski tajnik g. Frančišek Ukmar, v starosti 53 let. Rajniki je že delj časa bolehal, a se je vsled svoje pridonosti še vedno silil v delo. Bil je mož blagega srca in poštenega krščanskega prepričanja. Zapušča vdovo in štiri male otročiče. Rodovini naše odkritosrčno sožalje!

Iz Gor. Logatca. Naši liberalci še vedno kuhajo jezo zoper g. kaplana. Pravijo: ta hincev i. t. d. nas in naše nazore trobi med svet v tem preklicanem „Domojnbu“. Nas druge imajo za tepčke zabite, ker nismo trgali hlač po ljubljanskih šolah in zato smo nezmožni povedati kaj pametnega v širši krog, le zapomnimo si to čast Logatčani. Prijatelj dopisnik le pazi, da ne spraviš g. župana v ogenj, da se spozabi in vzdigne roko — ker je že sklenil da bo dal klofuto g. kaplanu. Sicer pa naj, saj ima Pekovka tudi za take nekoliko ričeta ali morda ravno istega dobi, kot ga je namenil g. kaplanu. Dobro so pa naredili dopisi že s tem, da so tako sijajno pokazali pravo farbo, ti liberalni potuhnjenci, da jih je ljudstvo bolj spoznalo in se ve ravnanji! Ni vam všeč, da hodimo po gesiu: „Svoji k svojim“ namesto k vam, pa zna priti še kaj takih, ki vam bo še manj ljubo in bo malo odkrilo liberalno čast, ako ne bote bolj ponižni. No sedaj ko se je kolovodja Hribar že toliko poklerikalil, smemo biti gotovi, da se bojo tudi naši liberalni štacunarji zopet za pet let in pol poklerikalili. To so pa možje, to. Eden se je pa urezal. Mislil je po svojem prepričanju, kjer bo zmaga tam bo bolje za me. No zdelo se mu je, da bo zmagal demokrat gotovo in šel je volit Kopača, ah, pa ga je bilo sram, ko je nazadnje le moral vrjeti, da se je zmotil. Kako rad bi bil zapalil kres zmage, pa ga kot pristaš brezvercev, ni smel. To so značaji, ki se jih Slovenci po pravici lahko sramujemo. Drugič pojasnimo tudi nekoliko naše sodnijske razmere in postave.

Logatec. Kar lepo tiho so se zbrali — in po seji lepo molčali — pa smo vendar izvedeli mi logaški „nazadnjaki“, da ima naša napredna občina dva novopečena častna občana, gospod Julij Lenahsi in pa prezasluzni sodnik dr. Adolf Kraut sta ta ljubljena odlikovanca. Komu je neki prišla ta srečna in logaško občino tako osrečujoča misel v premodro glavo? Sto na eno stavimo, da se je porodila v dični možgarni našega slavnega penzionista Vončina. Mož ima 24 ur na dan

časa za premišljevanje, in viržinka, ki jo celi dan žuli mu ustvarja še druge bolj kolosalne ideje — kot je ta, da naša občina živo potrebuje kar dva častna občana. Ko je stvar dobro premislil in zasnoval jo je pa tudi krepko podprl rekoč: Slavni zbor! Čast imam slavnemu zboru predložiti, v uvaževanje misel, ki mi ne da spati celi dan — pardon celo noč. Naša občina je izmed vseh naprednih občin najnaprednejša — a v eni reči pa zastaja daleč za drugimi manj naprednimi občinami — nima še častnih občanov, ki bi ji dajali šele pravi sijaj napredka. Dolgo časa sem izmed številnih zaslužnih mož izbiral da izberem prave može po zaslugah in naprednem mišljenju in res se mi je to posrečilo. Kaj menite katera sta dva moža, vredna takega počastenja? Ali morda mislite na g. glavarja, ki nam je napravil tako lepo in res krasno pot nad pol ure dolgo? Ali g. nadinženirja Jakšeta, ki ga je pri tej vsekako za občino koristni stvari podpiral — in še za pot lepo skrbi? Pa ja ne mislite na g. župnika, ki je sicer z velikim trudom in stroškom popravil f. cerkev — ali on je far in duhovna niti v obč. odbor nikdar — kaj še le. Sicer je to vseh prokleta dolžnost, bomo mar mi naprednjaki blato gazili! Vidim, da vam moram pomagati iz Vaše vidne zadrege. Poglejte na čelo mize in na stran pa vidite moža iz Vaše srede, ki zaslužita popolnoma to odlikovanje. Zasluge njihove nasteti bi se reklo mlattiti prazno slamo. Prašam Vas, ali nista g. Julij Lenahsi in g. sodnik dr. Štefan Kraut osrečila našo občino s krasno c. kr. sodnijsko hišo, ki kakor velik magacin kazi-pardon — krasi našo lepo vas? Ali ni to velika korist za obrtnike vsake vrste, da bodo imeli pri hiši vedno dovolj dobrega zaslužka in to takoj. Krovci in pečarji, zidarji in streharji in pleharji. Da, obrtni stan moramo tudi naprednjaki in ne samo klerikalni nazadnjaki podpirati — in pri naši sodnijski hiši sta gosp. župan in njegov mentor že vse tako narediti dala, da bo vedno dosti zaslužka. (Živijo-klici.) Vaši vzneseni klici mi pričajo, da ste tudi vi z menoj edini. Pa pojdemo dalje! Naš premodri gosp. župan in velezaslužni g. sodnik sta tista, ki sta vso zadevo s c. kr. uradi tako vspešno vodila, da najemščina od hiše ne bo obresti od izposojenega denarja pokrivala — zato bodo pa občinske doklade trikrat večje — in te naklade bodo te proklete klerikalce posušile, kajti kakor veste mi c. kr. uradniki tako ne plačujemo nobenih občinskih doklad. „Živijo obč. doklade“. — Še dveh velikih zaslug se moram spominjati, ki si jih je g. župan stekel na dan volitve 14. maja in nekaj dni kasneje. Ko je namreč naš napredni kandidat tako slavno klerikalca Gostinčarja premagal, je vzkipeło napredno srce našega župana, da je ob pozni uri on in njegova blaga soproga — popeval po vasi take podoknice — da nismo — vsaj jaz ne kakor sem — tacih, in od tacih še slišal. O tem ne bom dalje govoril — kdor izmed navzočih je bil kakor jaz tako srečen, da je slišal te krasne izbruhe naprednosti našega župana — ta naj hvali bogove — da so nam poslali njega načelovat naši občini. Za svoje prepričanje in naprednost bi šel v smrt če treba — a še rajši bi pa postavil vse klerikalce, ali jih zabil v zemljo, — da bi ne gledali liberalnega solнца — ali pa poslal mračnjake v mračni mesec — ker pa žali Bog tega storiti ne more — je pa začel

po nasvetu svoje „blage“ soproge pošiljati vse klerikalne volilce v Hrušico, — da jih požro medvedje in volkovi — kar je za našo sveto, napredno stvar skoraj vse jedno. Pa kaj hočem kopiciti zaslugo na zaslugo — vsaj vsaki ve, da je naš župan posebej pravičnost in nepristranost. Postavim: Vaščani iz Gor. vasi bi radi imeli vodovod, župan bi Vam ga iz srca rad dal, vsaj njega to ne stane ne vinarja — a čemu bodo klerikalci vodo pili — naj gredo rajši pit županovo „močno“ vino, katerega ima polne barigle in zraven naj si dajo tudi v njegovi prodajalni kaj postreči. — Ali ti butci mislijo, da je g. župan napravil trgovino in krčmo sam zase, ali pa za liberalce? On je kot krčmar in trgovec največji kozmopolit, le kot župan je in mora biti napreden — kar mu je le v čast in slavo. Ker vem slavna gospoda, da isto tako kot župana cenite tudi našega prezaslužnega gospoda sodnika in odbornika — zato bi se osmelil izmed neštetihih zaslug njegovih za našo napredno občino omeniti le eno, a to tehtno. Gospod častni občan se je v svoji veliki ponižnosti odločil stanovati v novi občinski sodniški hiši — to pa za našo občino ne samo častno ampak tudi zelo koristno, zato se pa njegova ponižnost ne sme samo nagraditi s tem, da mu na stanovanju popustimo 200 K letne najemnine, katero bi gotovo kak nazadnjaški klerikalec rad plačal — izvoliti ga moramo tudi za častnega našega občana, ker tolika požrtvovalna ponižnost se ne da plačati z denarji nikdar. Jaz sem govoril — sl. gospodje odborniki pa sklenite.“ Isto skleniti uvaževajši vse zasluge dičnih mož. — In so sklenili oziraje se na te izvanredne zasluge vrlih mož pisati tja na Dunaj po krasne diplome častnega občanstva. In tako bo naš kužavi župan in njegov mentor zopet načeloval občini nesebično in nepristransko kakor je vajen. O srečna — presrečna občina!

Primorske novice.

p **Vsled tetana**, krča, ki nastane vsled malih ran in povzročaja grozne bolečine, umira zadnji čas v Trstu mnogo oseb. 22 junija je umrl vsled tetana 17 let stari Dominik Kovačič. Kovačič se je v trgovini gospoda A. Zgurja v Trstu zbadel ko je prenašal neki zaboj. Varujte se in ne zanemarjajte takih malih ranic! Če se kdo neznan rani, recimo na bosni nogi ali po pod nohtom na roki, navadno s kakim pezdijem na prašnih lesenih tleh, je velika nevarnost, da se stvori v rani vsled posebnih bakterij strup, ki se nazivlja tetanin; ta strup povzroči potem tetanus (Starrkrampf). Bolečine so grozne in vedno smrtonosne.

p **Mož umoril svojo soprogo**. V okolici Labina (okraj Pazin) je policiji došlo poročilo, da je nenadoma izginila iz hiše posestnika Miletta njegova soproga. Preteklo soboto pa so našli truplo pogrešane žene v suhi strugi potoka, ki teče skozi vas, pokrito s prstjo in kamenjem. Ker so takoj jeli sumiti, da je najbrže Miletta sam umoril svojo ženo in jo zanesel na oni kraj, so ga izročili okrajnemu sodišču v Labinu.

p **Občinske volitve v Pulju**. Občinske volitve v Pulju se bodo vsekakor še enkrat vršile. V tretjem razredu je kamora zmagala s 150 glasovi večine. Opozicija je vložila protest, na katerega podlagi bodo sedanje volitve

gotovo razveljavljene, kajti za kamoro je glasovalo 80 mrtvih, s ponarejenimi pooblastili 60 oseb, zakonitih glasov opozicije je bilo zavrženih 254 in nad 20 tujih podanikov je glasovalo za kamoro, torej — 414! V kratkem bo kamori v Pulju odzvonilo! V II. razredu so tudi Lahi zmagali. V I. razredu je gospodarska stranka dobila 145, italijanska stranka 148 glasov. Gospodarska stranka je vložila 8 utemeljenih protestov.

p **Tržaška podružnica Rafaelove družbe** je od 1. januarja 1906 do 28. februarja 1907 pomagala 612 izselencem. Odpirala je 114 pisem in sprejela 18 pritožb na zapisnik. (Trst, Giacinto Gallina 6. I.)

p **Tržaško-koprski škoj** prevz. g. dr. Nagl je izdal na svojo duhovščino poseben poziv za varstvo izselencev, v prvi vrsti za varstvo deklet, katere vabijo raznovrstni sleparji v vsemi pretvezami in sladkimi obljubami v tujino.

p **Za komenskega dekana** je imenovan č. g. Ig. Valentinčič, župnik v Renčah.

p **»Primorski list«** poroča, da je na cellem svetu približno 93 milijonov ter 550 tisoč konj. Na Evropo pade približno 38 milijonov konj.

Iz okolice Podgrada se nam piše: Tu prometajo naši uradniki z nami kot z metlami. Če pridemo tri ure daleč v sodišče in prosimo uradnika za to ali ono uslugo, tedaj nam navadno še odgovora ne dá, ako nimem gosposko napravljen, ali pa pravi, pridi drugič, danes ne utegnem. Tako delajo z nami, kmeti, tisti, ki jih mi plačujemo. — Jako kruto postopa z nami gozdni nadzornik Petrič. Pri nas na Primorskem so že itak hude gozdne postave, a nadzornik postopa še hujše nego zahtevajo postave. Da, ubogi kmet! Ako nam ne bi pomagali še duhovniki, morali bi zapustiti svoja bivališča in iti s trebuhom za kruhom.

Štajerske novice.

š **O strašnem požaru v Drgonji vasi in Mihovcah** se nam poroča: Škode je nad 150 tisoč kron, le polovica je pokrita z zavarovalnino. Ker so v istem času vaščani seno sušili na oddaljenih travnikih, imajo nekateri pogorelci in šolarji le najbornejšo obleko, ker je mnogim vsa obleka, vsa hrana, vsa premičnina popolnoma zgorela. Izmed ponesrečenih 33 hišnih števil so si le nekateri mogli kaj malega rešiti, ker je požar divjal na štiri strani, a so se še pri tem nevarnem delu mnogi hudo opekli. Pri neki hiši poldrugo leto starega otroka niso mogli plamenu iztrgati. Ubogi stariši! Ker Cerkovčani pogorelcem vedno radi pomagajo, priporočamo jih v tej hudi nesreči vsem blagim Slovincem. Vsako darilo v denarju ali obleki bode dobro došlo in hvaležno sprejeto. Nekateri šolarji nimajo kaj obleči, da bi prišli v šolo. Podarite jim kak kos obleke! Darove sprejme župnijski urad in bralno društvo v Cirkovcah, pošta Pragersko.

š **Stoletnica dr. Josipa Muršca**. Sto let je preteklo, odkar se je v Bišu v Slovenskih goricah rodil Josip Muršec. Na rojstno hišo so mu letos vzdali lepo spominsko ploščo. Dr. Josip Muršec je vodil leta 1848. graško društvo »Slovenijo« in z njo vse politično življenje štajerskih Slovencev. Spisal je nadalje slovensko slovnico v slovenskem jeziku s tem omogočil reden pouk slovenskega jezika v šolah. Murščevo slavnost se namerava pri Sv. Bolfanku v Slovenskih goricah vršiti meseca avgusta.

š **Železniškega čuvaja povozil vlak**. Pretečeni teden je mešani vlak, ki pelje iz Ljubljane na Dunaj povozil pri Tremarjih blizu Celja železniškega čuvaja Franca Pavčnika. Nesrečje je šlo kolo preko glave in mu zdrobilo eno roko in eno nogo. Prepeljali so ga v celjsko bolnišnico, kjer je čez pol ure umrl.

š **Duhovske vesti**. Za mestnega župnika v Slovenski Bestrici je imenovan č. g. Franc Bohak, stolni kaplan v Mariboru, za mestnega župnika v Slov. Gradcu pa č. g. Alojzij Čizek, mestni katchet v Mariboru.

š **V Ljutomeru** je bil zopet izvoljen za župana notar Thurn.

Koroške novice.

k **Cesar v Celovcu**. Dne 22. junija se je mudila v Celovcu dunajska dvorna komisija pod vodstvom podpolkovnika poveljnika cesarskih jezdecev. Pregledali so sobe v deželnem dvorcu celovškem, kjer namerava stanovati cesar meseca septembra ob vojaških vajah. Komisija se je odpeljala nato v Št. Vid ob Glini.

k **Cesarske vaje na Koroškem** so napovedane od 2. do 9. septembra in sicer se jih udeležita graški in inomoški armadni zbor. Cesar bo stanoval v celovškem deželnem dvorcu dva dni, kjer bodo bivali nadvojvoda Leopold Salvator in Friderik, vojni minister in minister dež. brambe in fcm. Paarmann. V Št. Vidu bo nameščeno vodstvo vaj. Prestolonaslednik Franc Ferdinand bo stanoval v Št. Vidu.

k **Nesreča v gorah**. Iz Podlublja nam poročajo: Na Harlovcu blizu Borovelj se je ponesrečil Valentin Fajčaher iz Dol. Padel je 150 m globoko in z razbito glavo in udi obležal na neki skali. Tovariši so ga zgubili iz oči v nedeljo zjutraj ob 5. uri; najden je bil šele v ponedeljek zvečer. Harlovc sicer ni nevaren hrib, če pa se gre po njem sprehajati človek, ki ima polno glavo žganja kakor Fajčaher, pa tudi on zahteva svojo žrtev.

k **Koroški Slovenci in »Slovenski klub«**. »Slovenski klub« je sklenil podpisovati interpelacije in predloge poslanca Grafenauerja ter to že javil vodstvu koroških Slovencev.

k **Slovenskih glasov** ob letošnjih državnoborskih volitvah je bilo oddanih 9441. To število kaže, da gresta koroškim Slovincem najmanj dva poslanca, in celo trije, ker je n. pr. nemški poslanec Dobernig bil izvoljen v Celovcu samo z 2009 glasovi, in Pirker v Št. Vidu z 2358. — Izmed vseh poslancev na Koroškem je bil izvoljen Slovenec Grafenauer z največ glasovi. Pomisliti je treba, da bi bilo število slovenskih glasov še večje, ako bi bili v vseh okrajih postavljeni slovenski narodni kandidati. Ne, slovenski narod na Koroškem še ne umira; to so pokazale te volitve.

k **Slov. krščansko soc. zveza za Koroško** h kateri bi pristopila vsa koroška nepolitična društva, se namerava v kratkem ustanoviti.

k **Dež. poslanec mesta Beljaka K. Ghon** je odložil svoj mandat.

k **Japonce je posnemal** neki 78letni Jurij Panckharter iz Podgorja, ker si je hotel s samomorilnim namenom treh prerezati. Rabil je britev ter se tudi ranil na vratu. Oddali so ga v celovško bolnišnico, pa bo težko okreval.

Iz raznih krajev.

Slovenske vesti iz Amerike. V Clevelandu sta umrli gospa Ivanka Jeršan iz Prečne pri Novem mestu in ga. Kralj soproga slovenskega brivca. — Evgen Veselič se je podal 3. t. m. iz Čikage s prijateljem na obisk k Ivaniču v Gerry. Ko je na povratku korakal čez tir Lake Shore železnice, zapihal je močen veter; da bi se ga ubranil, potegnil je na oči klobuk, a to je bila njegova smrt. Od nasprotne strani je namreč drvil brzovlak, ki ga Veselič ni videl, ga podrli na tla, ter mu odtrgal glavo. Možgani so bili raztreseni po železniški progi, truplo pa tako razmesarjeno, da ga ni bilo mogoče več spoznati. — V chevelandski mestni bolnišnici je umrl 28 let stari Edvard Vržon doma z Vrhpolja. V Ameriki je bil šele 14 dni. — V Elyju je za sušico umrla ga. Marija Malerič stara 22 let. Svojemu žalujočemu soprogu zapušča štiri nedorasle otroke.

Slovenska in hrvaška šola v Aleksandriji. — Na pomoč aleksandrijskim Slovincem in Hrvatom! Slovinci in Hrvatje v Aleksandriji razpošiljajo naslednji oklic:

Domoljubni Vaši rojaki v Aleksandriji vemo, kako mnogi Slovinci so se tu odtujili svoji domovini. Živimo raztreseni v velikem mestu brez skupnega središča, ki bi nas družilo. Hujše je to glede otrok Slovencev, ki še to malo kar slišijo v domači hiši slovenskega jezika, pozneje pozabijo, ker se ne učijo v šoli, in tako se odtujujejo domovini. Da bi zboljšali te žalostne razmere, ki gotovo niso častne našemu narodu, se je osnovalo društvo Slovencev in Hrvatov, z namenom, da bi ustanovili za nje ljudsko šolo v Aleksandriji. Temu povabilu se je odzvalo lepo število naših domoljubnih rojakov — vendar troški so veliki — in naši ljudje niso bogati. Radi tega se obračamo na Vaše plemenito srce s prošnjo, da nam pomagata pri tem domoljubnem podjetju, ter da isto tudi svojim prijateljem priporočita blagovolite. Darove izvolite poslati tajniku: g. Phil. de Wolff, avocat à la Cour — Aleksandrie. Imena darovateljev objavimo v časnikih v domovini. V nadi, da se odzovete tej naši domoljubni prošnji se Vam p. n. g. vnaprej zahvaljujemo Vaši rojaki na tujem. Aleksandrija, meseca maja 1907. Za predsednika: podpredsednik A. Leban, lastnik tovarne — tajnik dr. phil. Vit. Wolff odvetnik.

Ameriški Slovinci se svare pred naročevanjem in branjem ostudnega lista »Glas Svobode«, ki se tiska v Čikagi. Ta list je ravno tako sirov in umazan kakor kranjski »Slov. Narod«. Njegovi uredniki so stali radi grde pisave že pred porotniki in bodo obsojeni na velike kazni. Varujte se torej, dragi rojaki, tega krivega preroka, da vas ne zapelje.

Iz Marksloha ob Reni (Nemčija). V nedeljo 16. junija priredilo je izobraževalno društvo sv. Barbare v Hambornu žaloigro »Garcia Moreno« vsm pričinjočim v splošno zadovoljnost. Najprvo nam je gospod predsednik društva opisal življenje znamenitega moža, katerega spoštuje in občuduje več kot pol sveta. In takoj ob začetku predstave, so želi igralci polno hvale, posebno pa še črni Indijane, s svojo zgovornostjo. Da tudi zabave ni manjkalo, uredil je gospod predsednik društva, vse potrebno, namreč, da se je med dejanjem zapela marsikatera mična pesmica. Marsikatero oko se je rosilo radosti in veselja. Dragi rojaki! Tukaj imamo lep zgled, kaj premore slova društva. Zeleti je, da bi se tudi sosednji naši rojaki oklenili tega naprednega društva. — Vzdrinite se iz spanja in ne ozirajte se na levo in ne na desno, ampak naravnost po napredku. Da je društvo v svojem mladem cvetju, za tako težko predstavo do-

zorelo, gre gotovo v prvi vrsti največ hvale g. rektorju, predsedniku društva, in še enemu duhovnemu sotrudniku. V imenu tukajšnjih Slovencev vama kličemo: »Bog vaju še dolgo zdrava in delujoča ohrani med nami, pastirja med ovčicami. Vsem igralcem pa v imenu poslušalcev čast in hvale. Le tako naprej in kmalu zopet na svidenje!

NEMIRNO GIBANJE V ANGLEŠKI INDIJI.

Allahabad, 1. julija. Policija v Kalkuti je pri pregledovanju trgovinskih knjig več trdk v Kalkutti prišla na sled dejstvu, da se je v zadnjih dveh letih razprodalo neznanško mnogo orožja med domačine. Uvede se stroga preiskava.

Narodno gospodarstvo

Zaklad kmetijstva.

I.

Ljubi kmetovalci; pridite blizu, pridite vsi in porazgovorimo in posvetujmo se, kje da se naj lotimo, da spravimo slovensko živinorejo, zaklad kmetijstva, v pravi tir, da bomo imeli od nje kaj koristi in blagoslova.

Mi, dragi stanovski tovariši živimo v 20. stoletju. Časi so popolnoma drugačni kot so bili preje, niti možje, ki žive 50 let, ne mislijo, ne delajo več tako, kot za časa njihove mladosti.

Raznovrstne iznajdbe, orjaški napredek na vseh poljih, silno razpredena prometna sredstva z brzojavom in telefonom so svet popolnoma predrugačile in ne vemo in ne slutimo, kdaj bo konec tega napredka. Tudi v kmetijstvo je prišlo drugačno življenje. Tropoljno gospodarstvo s svojimi norostmi, nespametna reja živine, žalosten način obdelovanja polja itd. je pri kraju in le v ovčjo kožo zavita neumnost se še drži starega kopita in sedi v blatu.

Preje se redili ljudje živino, češ, ker so potrebovali gnoja, brez živine ni bilo mogoče gnojiti. Danes smo prišli tako daleč, da umemo z mehničnim obdelovanjem podeliti polju potrebne fizične lastnosti; za rahljanje, namakanje in osuševanje, za toploto itd. ima prav izvrstno orodje in stroje na razpolago in gnojila, hrana rastlin, se dobijo povsodi na prodaj. Pregovor, da je živina potrebno zlo, je popolnoma neresničen. Živinoreja bo ostala tudi takrat še v časti, kadar se nam posreči z umetnimi gnojili tako gnojiti, da bomo dosegli z njimi večje dohodke kot s hlevskim gnojem. Teh stavkov, dragi tovariši pač ne moremo postaviti na glavo in vendar bodo ostala gospodarstva brez živine, kakršnih je nekaj po svetu, vedno le izjeme kot krmo izkoristimo vsaki pridelek boljše, njegova gnojilna vrednost pa se prav nič pri tem ne zmanjša. Stot sena za krmo recimo stane 3 krone, stot slame za krmo 2 kroni, gnojilna vrednost pa je pri obeh za tot kvečjemu kakih 60 vinarjev. Zraven moramo tudi upoštevati, da se na polju gnojenem s hlevskim gnojem nareja vedno več črnice (črne prsti ali humusa) in dušika, ki sta najbolj merodajna za rodovitnost. Vsaka zemlja ima vsebi

rudninske snovi, te pa niso dovolj raztopne in užitne za rastline, za to poskrbi šele dušik in tako imamo res od pridelovanja krme, pridelovanja dušika veliko koristi. Kdor od svojih poljskih pridelkov odproda samo one, ki imajo v sebi le malo rudninskih snovi, ta lahko pripravi svoje posestvo brez dokupovanja umetnih gnojil do rodovitnosti, ravno to pa lahko doseže tudi oni, ki odprodaja zrnje in trgovske rastline, ki odvzamejo zemlji veliko rudninskih rastlin, ako le poljedelstvo in živinorejo pravilno zveže. Živinoreja ostane za kmeta tudi za naprej pravi blagodar, ki nam osigura največji čisti dohodek. Od cele žetve naj romajo tri četrтинke skozi hlev in potem skozi živalsko telo, to izkoriščanje nam daje najvišjo rento. Pri tem bo tudi polje od leta do leta boljše in rodovitnejše.

Namen vse naše živinoreje je, da spravimo del pridelanih rastlin s pomočjo naše živine bolje v denar. Ta namen pa dosežemo le tedaj, ako so tudi živali zmožne krmo prav izkoristiti in ako gospodar ume, dobljene produkte na trgu dobro prodati.

Kot hrast trdna je pa resnica, ljubi tovariši, da razne živali isto krmivo različno izkoristijo; vsaka žival ima svoj poseben želodec, svoje posebno prebavljanje in ravno tako vemo, da je izkoristenje krme v precejšnji meri odvisno od tega, kako da je ta pripravljena, ravno tako tudi od točnosti krmljenja, od snažnosti orodja in jaslji, od hlevskega zraka, od čistote živali, z eno besedo, od celotnega ravnanja in negovanja živine. Vsaka žival žre posebej in tako bi morali tudi vsako posebej krmiti, ker pa to ni mogoče, zato je naša prva dolžnost, ljubi gospodarji, da redimo le take živali, ki so v svojih lastnostih kolikor moči enakomerne. Hlev, v katerem stoji poleg dežel-ske pasme holandska, pincgavska, simodolska, šviška, muricodolska in drugih ras živina, stane veliko, ne donaša pa nič; tak hlev je prava živinska norišnica.

Mislite si, dragi kmetje, dva soseda. Vsak naj redi, privoščimo jima, po 50 krav; oba krmita dobro, redita skrbno. Prvemu sosedu daje vsaka krava poprečno po 8 litrov, drugemu pa po 10 litrov na dan, ker le-ta svojo živino skrbno izbira in ima v hlevu živali ene pasmine, ene velikosti, da skoro enake starosti Liter mleka stane 12 h, in čez 12 let je prejel drugi sosed 52.000 kron več nego njegov tovariš. Le računajte enkrat, ljubi tovariši, računi šele vas bodo pripravili do tega, da boste jeli misliti.

Enakomerno živino moramo rediti!

To je mogoče doseči le z umno rejo, ki ima gotov, določen smoter vedno pred očmi. Živinorejec mora razumeti, da izčara iz svojih živali to, kar je za njegov obrt najbolj koristnega. K temu ni dovolj, da pozna samo živalske napake, ampak mora temeljito proučiti tudi celi živalski stroj ali konstitucijo z ozirom na zahteve, ki jih stavi nanjo; za to pa je treba finih čutov, veliko znanja in skušnje, tehtnice, mere, črnila in papirja. Toliko za danes, prijatelj. Beri enkrat, dvakrat, kar sem povedal in okusi prodreti stvari do dna, prihodnjič se pomeniva še naprej o tem. V živinoreji imaš zlato košnjico, do vrha napolnjeno. Fr. P.

je odkritosrčno priznal ter izjavil, da je Raablija umoril le radi tega, ker je menil, da dobi pri niem višjo vsoto.

Uredništvo oblegano od vojakov. Med ruskim upornim vojaštvom se je najbolj odlikoval urupski polk in bil zato prestavljen na Kavkaz, da si tam nabere tudi v bojih z vstaškimi gorjanci lavorik. Toda tudi v tem kraju so napravljali vojaki izgrede in si dovoljevali razna protipostavna dejanja, da so celo kavkaški listi poročali navzlic izvanredno strogi cenzuri o naravnost nezaslišanih činih. Tudi peterburški časopisi so prinašali ostra poročila o tem razbojniškem polku, ki niti ne ve, kaj je vojaška disciplina. Kar pride nekega dne v uredništvo lista »Zarja« odposlanstvo častnikov urupskega polka, ki so energično zahtevali, da ne sme časopis prinašati o polku nikakih poročil, da se v tem oziru uredništvo pismeno zaveže in strogo molči o prihodu častnikov. Ako se v 24. urah ne ugotovi njihovim zahtevam, bodo nastopili s silo. Uredništvo ni izgubilo poguma, ampak takoj brzojavilo min. predsedniku Stolipynu in voj. ministru Rödigerju, celo stvar pa priobčilo v listu. Dva dni kasneje je prišel v uredništvo poveljnik urupskega polka in hotel prisiliti urednika na sprejme popravek. Ker je ta to zahtevo odločno odklonil, so takoj kazaki obdali celo poslopje; uredništvo se je seveda moralo pričeti pogajati in se zavezati, da priobči v prihodnji številki popravek, tičoč se izgrediv urupskega polka. Kazaki so se na to odstranili, poveljnik pa je dejal uredniku: »Vaša moč obstoji v peresu, naša pa v pesti.«

Kako se na Nizozemskem ubranijo beračev po poklicu. Nizozemsko je najnaprednejša poljedelska država v Evropi in zato tudi ljudi, ki so prebivalcem nadležni, kot berači po poklicu in potepuhi, uporablja v prvi vrsti za obdelovanje zemlje. Kakor hitro oblasti zapazi koga, da hoče prosiačiti, četudi bi lahko delal oddajo ga na eno izmed številnih vzornih kmetij, da se seznanj z gospodarstvom, nato pa dobi v najem malo kmetijo, katero obdeluje. Za potepuhe so ustanovljena posebna gospodarstva, na katerih morajo delati kot kaznjenci.

Grof Sternberg — pisatelj. Sternberg je izdal v »Dunajski založbi« roman pod naslovom »Krščanski Bog in Bog Židov.« Snov je vzeta iz življenja dunajskega plemstva. Vsebina je v glavnih potezah sledeča: Veleposestnik Švandor, zapustivši ženo in otroke, zapelje neko igralko, se vda hazardni igri, proda posestvo nekemu svojemu upniku ter se ustrelj.

Častniška afera v Segedinu. V Segedinu sta prišla inženier Kozma in častnik Haunar z večjo družbo v gostilno. Med pogovorom pa sta prišla do nasprotij in končno do ostrega prepira. Haunar je v razburjenju dal Kozmi zaušnico; ko mu jo je inženier hotel vrniti, potegnil je častnik sabljo in tako dolgo udrihal po Kozmi, dokler napadenec ni bil ves v krvi. Prijatelji so Haunera hoteli pomiriti, kar se jim na ni posrnčilo. Častnik pride pred vojno sodišče.

Kako črncl love opice. Nele med ljudmi jih je mnogo, ki si »ga« radi privoščijo čisto brez mero, tudi živali ne odklanjajo alkohola. Lastniki zverinjakov trdijo, da ljubi slon tako opojne pijače, da je mnogokrat ozdravel bolan velikan, ako so mu dali bodisi žganja, vina ali piva. Tudi koniem dajo ponekod žganja, da so bolj iskri. Najbolj pa hrepene po žganju opice. Črncl so kmalu spoznali slabo stran Haecklovih pradedov človeškega rodu in jo tudi izkoristili. Ponoči v gozdu nastavijo posodo z alkoholom, ki jo opice kmalu zavohajo. Slastno pijo žganje toliko časa, dokler posoda ni prazna. Nasledki se kmalu pokažejo, kajti

fiziološki učinek alkohola je pri njih isti kot pri človeku. Živali postanejo vesele, oko ne vidi več dobro in ne razloči črna od opice. Tega trenutka počakajo lovci, potem pa se oklenejo nekaterih opic za pod pazduho ter jih peljejo v svoje kočje. Druge opice pa se primejo same za roke in jim skakaje slede. Na domu jih seveda zvežejo, ter, ko prespe mačka, prodajo v zverinjake. — Če je Haecklova metoda resnična, tedaj so gotovo naši »bratci« podedovali to napako od svojih pradedov. Odtod tudi najbrže nemške rečenica »Ich hab' 'nen Affen,« če je človek pijan.

Cesarjev 60-letni jubilej in dunajski občinski svet. Dunajski občinski svet je soglasno sklenil, da izroči občinski svet ob jubileju cesarju udanostno izjavo. Dunajsko mesto dá kovati spominsko svetinjo. Za zgradbo novih bolnišnic na Dunaju se določi 10 milijonov kron. Izda se oklic na prebivalstvo cele države, naj posveti novim bolnišnicam ustanove in darove. Mesto podari stavbišče za zgradbo obrtne nadaljevalne šole za mehaniško tehniško smer. Dunaj priredi slavnost, ob kateri se pokloni vladarju šolska mladina. Dne 1. decembra 1908 se priredi na Dunaju razsvetljava. Po dunajskih šolah sledi 2. decembra 1908 slavnost. Da se slavnosti izvedejo, se dovoli razven vsote za bolnišnico še en milijon kron.

Sneg poleti. Iz mnogih krajev na Ogrskem, zlasti iz Lipto Szent-Miklosa, poročajo, da je zapadel debel sneg.

Grozen umor. V okrožju Kerekegyhaz so našli orožniki mrtvega posestnika Kovacsza z odrezanimi ušesi in iztrgnim jezikom.

Novo streljivo za našo pehoto. Že od začetka leta 1906. poizkuša naša država da sestavi patrono, ki bi imela isto precizijo in razanco kot francoska, ne da bi bilo treba vpletati obnem nove puške. Poizkusi z novo patrono so se obnesli, kajti tudi pri 1000 strnljih je ostala cev popolnoma nepoškodovana. Začetna hitrost novih krogelj znaša 866 m v sekundi. Obnem bodo prenaradili tudi nastavek (Aufsatz).

Ponarejevalci bankovcev. Na Dunaju so zaprli bivšega faktorja v nemški državni tiskarni Karola Sturmia in pa njegovo ženo, ki je razpečevala napačne bankovce. Ženo so zaprli, mož je to videl in zažgal doma vse ponarejene bankovce. Zvečer so ga zaprli. Zaprli so tudi Sturmova sokrivca čistilca oken Antona Schiedbauerja in bakrotiskarja Rudolfa Schöna.

Prilagodna številka „DOMOLJUBA“
izide dne 11. julija 1907.

Loterijske srečke.

Dunaj, 28. junij	9	69	61	6	45
Gradec, 2 ^a . junij	77	31	24	41	53
Trst, 22. junij	8	74	40	39	64
Linc, 22. junij	21	9	62	15	53

Išče se zanesljiv hlapec za malo posestvo v Ljubljani.

Več se izve na **Zaloški cesti št. 6** na koncu deželne bolnice v Ljubljani. 1471 2-1

Valenca za sedlarsko obrt v starosti 13—14 let sprejme takoj **Fran Wisjan**, Ljubljana. Hrana in stanovanje prosto. 1381 2—2

Utenca poštenih staršev, starost 14—15 let močnega in lepega vedenja, sprejme takoj **Peter Hrovat mesar na Javorniku Gorjansko.** 1435 3—2

Utenca sprejme takoj v krojaško obrt pod ugodnimi pogoji. **A. Štefančič, Hraatnik, Stajersko.** 1419 3—2

Hranilnica in posejilnica v Šmarji pri Jelšah proda takoj pod ugodnimi pogoji znano veliko

Jačodličvo gostilno

v šmarnem trgu. Z isto je v zvezi mesarija, pekarija, obširno gospodarsko poslopje in zemljišče. Stavbišče meri 23¹/₂ ha, travniki, njive in gozd nad 7 ha. — Resni kupci, ne špekulantje, poizvedo vse natančneje od prodajalke, do katere se je obračati naravnost. 1364 2

Gostilna na prodaj. dobro idoča, na državni cesti, par ur od Beljaka in pol ure od železnične postaje, ki ima polje, vrt in travnik za 2 kravi in tudi nekaj gozda. Hiša je v dobrem stanu in zraven je tudi prodaja tobaka. Kupna cena 7000 kron. — Več se izve pri lastniku **ALBINU HERMAN** v **HOVČAH**, pošta Podravlje, Koroško. 1427 3—2

Spretna gospodinja

za mlekarski in za posel s presnim maslom, slovenščine in nemščine popolnoma zmožna okoli 35—40 let stara, zdrava, zanesljiva, se išče za trajno mesto. 1327 3—3
Ponudbe pod „M. K.“ na upravn. Domoljuba.

Sprejme se zanesljiva moška oseba kot

hlapec

za vsako delo. Imeti mora daljša dobra spričevala ter biti vojaščine prost. 1433 2
Pismene ponudbe pod naslovom „Delo 221“ postrestante Ljubljana.

2 enonadstropni hiši

se prodasta pod zelo ugodnimi pogoji. Več pove lastnik na **Trnovskem pri-stanu št. 14** v Ljubljani. 284 6

Viladno se priporoča
trgovina s klobuki in čeviji

Ivan Podlesnik ml.
Ljubljana, Stari trg šte. 10.

Velika zaloga. — Solidno blago. — Zmerne cene. . .

2178 52-40

Gimnazijski konvikt

benediktinskega samostana v St. Pavlu v lepi, zdravi legi v lavantinski dolini na Koroškem. 1420 8-2

Javna popolna gimnazija
Prospekte razpošilja na zahtevo samostansko predstojništvo. Sprejme se tudi dečki-pecvi proti štipendiji ali brezplačni hrani.

Samo 6 dni
Havre New-York
 Francoska prekomorska družba.
 Odpotuje se iz Ljubljane vsak torek.
 Vozne liste in pojasnila daje samo
Ed. Šmarda
 obl. konc. potovalna pisarna Ljubljana,
 Dunajska cesta št. 18, nasproti znane
 gostilne pri „Figovou“. 2984 18-14

Positvno zavarovano. Vsako ponarejanje kaznivo.
 Edino pristen je 85 25

Thierry-jov balzam
 z zeleno znamko „redovnica“.
 Cena 12 majhnih ali 6 dvojnastih steklenic ali 1
 velika špeciaina steklenica s patent. zamaškom
 K 5.— franko.

Thierryjevo centifolijsko mazilo
 proti vsem že tako starim ranam, vnetjem, ran-
 nitvam, abscesom in oteklina vseh vrst. Cena:
 2 lončka K 3-60 se pošlje le proti povzetju ali
 denar naprej. — Obe domači sredstvi sta po-
 vsod znani in slovita kot najboljši. Naročila se
 nastavljajo na:

Lekarinar A. Thierry v Pregradi pri
 Rogoški Slatini.
 Brošura s tisoči originalnih pisem gratis in
 franko. V zalogi v skoro vseh večjih lekarnah

DOBRO SREČO!
 Namesto . . . 3 glđ. 50
 samo . . . 1 glđ. 95

stane lepa „Gloria“ srebrna s plombo
 30 urna anker-remontirna žepna ura,
 prima kolesje z lepim glavir. okrovjem
 s sek. kazalcem in lepo pozlačeno ali
 posrebr. verižico z obeskom, natančno
 idoča za samo 1 glđ. 95 kr. 1456 1-1

Dalje ponujam pozlačeno, 30 urno, (veleprima švicarsko kole-
 lesje) remont. uro z lepo pozlačeno verižico za samo 3 glđ.
 Za vsako uro dveletno pisмено jamstvo. — Po povzetju pošilja

Izvoz ur KOHANE Krakov št. 42.
 Za vsakojako denar nazaj. Naogri so naročili po dvakrat.

Zaloga, prodaja in razpošiljanje prav dobrega od 88 do 200 vin. liter pri Carlo Gortan, Trst, Via S. Caterina 13. Ceniki na zahtevo zastonj. 1457 20-1

jedilnega olja

Važno za p. n. šš. krojače!
 Prva zahodnočeška razpošiljalnica sukna
Maks Wesecky v Plznu
 že razpošilja svoje elegantno opremljene in bogato zbrane jesenske in zimske kolekcije. 1458 4-1

Te vsebujejo najfinejše in najelegantnejše novosti vseh brnskih, liberških in drugih avstrijskih izdelkov.

Specialiteta: Črno blago.
 nteresenti (krojači) dobe take zbirke zastonj in franko.

Leposlovn mesečnik
„Dom in Svet“
 stane za celo leto
 K 9.—. Naroča se v Ljubljani.

„ČAS“
 znanstvena revija, izhaja 12 krat v letu in stane po 5 K na leto. Naročnino prejema upravništvo v Ljubljani.

Kdor rabi traverse in železniške šine za oboke, strušno lepenko, biče za stropce, pločevino za strehe, okove za okna in vrata, pumpe in cevi za vodo, vino in gnojnico, obrbe naj se na trgovino z železnino

FR. STUPIČA
 v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 1, zraven „Figovira“, in Valvazorjev trg št. 6, nasproti Križanske cerkve.

Edino tam se dobi vedno svež portland-in roman-cement iz slovetih tovarnih dovčke in trbovske. mreže in žica za ograje, trasihke brane, razni plugi, štedilniki, tehtnice, čistilnice za žilo, oprava za mlekarne. ter vse poljedelsko orodje v veliki izbiri.

Glavno in edino zastopstvo za celo Kranjsko na zadnji poljedelski rezstavi v Zagrebu s prvim darilom odlikovanih slamozeznice, mlatilnice in pepeljav.

Amerikanski stroji za košnjo vedno v zalogi. 7 7

SVOJI K SVOJIM!

Kunard Line* Trst-New-York je najpripravnejša, najcenejša in najboljša pot iz Ljubljane v severno Ameriko, ker ted si delgotrajno močno večuje po raznih železnica, nobenega preosodovanja se prenečevanja in sploh nobenih postranskih stroškov mej potjo. Parniki se prostori, varni, srečni in snažni; vozijo vsake 14 dni. Hrana in postrežba najboljša. Pojasnila daje in karte prodaje glavni zastopnik 3004 61

Andrej Odianek, Ljubljana, Slomškove ulice 25, poleg cerkve Srca Jezusovega.

Ivan Ogrin
 oblastveno konces. zidarški mojster in stavbeni podjetnik na Vrhniki (Kranjsko)

si dovoljujem naznanjati slavnemu občinstvu in vsem niteresovanim korporacijam, da sem povečal svoje stavbno podjetje ter isto vsem modernim zahtevam primerno opremil. Prevzemam izdelavo načrtov in proračunov ter izvršitev zasebnih in javnih poslopij, kakor stanovalnih hiš, vii, gospodar. poslopij, cerkva, šol itd. in vseh tozadevnih naprav, kakor napravo in ureditev cesta, kanalizacij itd. Vse zgradbe izvršim solidno po modernih načelih in primernih nizkih cenah. 1240 2

A. Sušnik
 Zaloška cesta št. 21, Ljubljana.

Trgovina špeciarijakega blaga, moke, špirita, žganja in raznovrstnih barv. — Ob času setve garantirano kaljiva semena, kakor: detelja, trava, pesa itd. Zaloga raznovrstnega železa, železnih šin, traverz, Roman in Portland cementa, štedilnikov, peči, okov za okna in vrata, kotlov vlitih n bakrenih, mrež za ograjo, pozlačeni nagrob-nih križev, tehtnic, utež, pump in cevi za vodnjake, sploh vse poljedelske po najnižji ceni. — Velika zaloga poljedelskih strojev: mlatil-nic slamozeznice, plugov itd. 355 18-10

Dobra postrežba, nizke cene.

Goddam!
 Konečno vendar naglo in zanesljivo učinkujoče sredstvo proti kurjim očesom

Cook & Johnsons
 amerik. patent

rinčica za kurja očesa
 1 kom. 20 vin., 6 kom. 1 K, po pošti 20 v. porto.

Dobiva se v vseh lekarnah monarhične in v medicinalnih drogerijah itd. 1085 10-5

AUSTRO - AMERICANA

Potniki v Ameriko kateri želijo dobro, po ceni in za nestivo potovati naj se obrnejo na
Simona Kmetelca
 v Ljubljani Kolodvorske ulice 26.
 Širokvrstna Pojasnila daje se brezplačno.

letotam sprejmejo se dobri in zanesljivi zastopniki.

Sprejemem takoj več krepkih vajencev za kovaški obrt 14-15 let starih, poštenih starišev. Ivan Demšar, kovaški mojster, Ljubljana. 667 12

Schichtovo milo
 Pristno le z imenom „SCHICHT“.

Prihrani denar, čas in delo. ne škoduje perilu. Prihrani trud in delo koristi tuda tudi zdravju

Glej, fara gleda cela 2442 1 d
 Na oblačla bela,
 Brez lukenj, nezakrpana,
 Le Anka naša jih ima.
 Ker milo je od Schichta vzela,
 Ji vsaka nit ostane cela.

Najboljši češki izverci
Ceno posteljno perje!

1 kg sivlega, dobro skubljenega K 2—
boljšega K 2-40; 1 kg belega, skubljenega K 3-50, puhastega 5 K 10 v.; 1 kg prav linega, smejno-belega, skubljenega K 6-40, K 8—.
Pri naročilu 5 kg franko.

Izgotovljene postelje, zadostno napolnjene, iz najvišjega ali rumenkastega nankinga, 1 pernica 170 cm dolga, 116 cm široka, z novim sivim trepalnim perjem 10 K, s finim puhastim sivim perjem 12 K, 14, z najfinjšim sivim puhom K 16—; 1 vzglavnik 80 cm dolg, 58 cm širok K 2-80, K 3-40, K 4—, Pošilja po povzetju K 15— dalje franko. 1144 10-4

Zamena dovoljena, blago se vzame franko nazaj in vrne denar za neprimerno blago.
S. BENISCH, Dešenice 71, Šumava, Češko.

Staro železo

baker, svinec in mednino plačuje po najvišjih cenah

Fr. Stupica

v Ljubljani, Marija Terezije cesta št. 1 in Valvazorjev trg št. 6. 718 4

Za 5 vinarjev

si more vsak preskrbeti prednosti pri nakupu blaga za obleko, kakoržnih sicer ni dobiti, kdor prosi po dopisnici za vposlate vzorcev pri **veliki trgovini bratje Lechner v Gradcu**, železna hiša. To ne stane nič, na izbero pa ima vsak najmočnejše blago za damske obleke črno in barvano perilno blago, posteljnino, oksford, loden, sukno, vse vrste platno za perilo in posteljno opravo, in mnogo drugih predmetov, poleg cenika o vseh vrstah perila i. t. d. — Zložno si more vsak doma izbrati in potem kar najceneje izvršiti najboljši nakup. Mnogo hiš naroča že celo vrsto let vse svoje potrebitine le od tam, ker so se prepričali, da ima ta strogo realna trgovina pred očmi edino zadovoljnost svojih odjemalcev.
1311 12-4

Najboljše domače krepčilo za želodec

(katero tudi gospodje zdravniki radi vživajo) je **rastlinski liker „FLORIAN“** od rastlinske destilacije „FLORIAN“ v Ljubljani. Dobi se pri vseh boljših trgovcih. Varujte se, da ne bode te prevarjeni s kakim drugim, slabim izdelkom! Pristno je samo blago pod imenom **„FLORIAN“ iz Ljubljane.** 2537

Pozor! Čitaj! Pozor!
Slavonska biljevina

Ta je napravljena iz najboljših gorskih zelišč — ter se izvrstno in z najboljšim uspehom uporablja proti zastarelemu kašlju — bolih v prsih, — prehlajenju v grlu, hripavosti, težkem dihanju, astmi — pljučnem kataru, suhem kašlju, tuberkulozi itd. itd. Delovanje izorno, vspeh siguren. Cena je franko na vsako pošto za 2 steklenici 3 K 40 vin., 4 steklenice 5 K 80 vin. po povzetju ali če se pošlje denar naprej. — Manj kot 2 steklenici se ne pošilja. Prosimo, da se naroča naravnost od: 2443 20-18

P. Jurišića, lekarnarja v Pakracu št. 65. (Slavonija).

Mladenič star 31 let s premoženjem nad 4000 K v gotovini, se radi pomanjkanja znanja želi tem potom seznaniti z dekleto ali mlado vdovo, ki bi imela hišo in večje ali manjše posestvo. Le resne ponudbe, če le mogoče s sliko, naj se pošljejo do 24. julija upravn. „Domoljuba“ z napisom „Ponudba 1428“.

Mizarskega učenca
poštenih starišev sprejme **JANEZ TOME, Vižmarje 44.** 1461 1 1

Ali že veste?
Naroči se lahko tudi samo **sohetna izdaja „Slovenca“**
Stane le 7 K na leto

Ne kupite nobene ure

dokler niste prejeli mojega velikega omika!

niše. Roktopf ur.	gl. 1-50	gl. 3-50
svetne	2-	
z dvojnimi pokrovom	4-	
z 3 srebr.	5-	
gloek. j. klone ure	8-50	
prave Roktopf-palenti	4-50	
prave „Omoga“	9-50	
srebr. oklopne verižice	1-	
14 karatne zlato ure	9-50	
14 karatne zlato vufir	10-	
14 karatni zlati pretani	3-	
stenške ure 70 cm	3-50	
z bitjem liki svona	5-	
z godbe	6-	
z kukarice	7-50	
subinje z ure	3-3	
tudi ke	1-3	
ponačev seč	1-50	
dvojnimi svoncem	1-50	
z bitjem z bitjem in svonenjem liki svona	3-50	
Triletne pism. no jamstvo, za vsaj 3 leta		

Maks Böhnel
urar, zapriščeni sodni čenice
Dunaj, VI., Margarethenstr. 27 (vlastni hiši)
Zahtevajte moj cenik z 2000 slikami zastoj in pošiljat pristo.

I. kranjsko podjetje za umetno steklarstvo in silkanje na steklo
Aug. Agnola,
Dunajska cesta 13a, poleg Figovca
se priporoča pretastiti duhovščini in p. a. slavn. občinstvu za napravo cerkvenih obnov z umetnim steklarstvom ali slikane na steklo, stavbenih del, naprav okvirov, itd. itd. — Ima tudi v zalogi različno porcelansko in stekleno posodo za namizje gostiln in zasebnike, svetilke, okvire itd. po najnižjih cenah — Nariši, ceniki in proračuni na zahtevo zastoj, mnoga spričevala za dovršena dela so cenjenim odjemalcem v ogled na razpologo. 1804 52-47

Lipovo ovetje, suhe gobe, kuminovo seme itd. kupuje
B. SEVAR, špecerijska trgovina
v Ljubljani, Sv. Jakoba trg. 1418

Najboljše švicarske ure, zlatnina in srebrnina se dobe po najnižjih cenah pri sloveči domači tvrdki 357 26-10
H. Suttner, urar
Ljubljana, Glavni trg, nasproti rotovža.
Prosim zahtevajte nov velik cenik, kateri je ravno izšel in se pošlje zastoj in pošt. pristo

Največja, najboljša tovarniška zaloga ur, zlatnine, srebrnine, china srebra in dragocenih kamenov. 539 21-9
Prodaja le I. vrste blaga.
Nižje vrste blago se ne razpečava. Zadovoljujem se z malim dobičkom
Cenike pošiljam zastoj in pošt. pristo.
Kupujem tudi staro zlato in srebro po najvišji dnevni ceni
Fr. Čuden
urar, Prešernove ulice v Ljubljani
nasproti frančiškanskega mostu.
Eksportna trgov. na vse dele sveta.

Nova bogata Amerika!
Na Sušaku pri Reki najde vsak, ki se obrne na Ivana Rebreka, novo Ameriko. Prvo prometno in obmorsko mesto Reka kamor dojde z vseh delov sveta najvišja gospoda. Ondi je nastala velika potreba službojučega osebja, in toraj dobi tu vsak, ki želi služiti, res novo Ameriko! Pozivljam torej vse, ki iščejo službe, da se obrnejo na mojo posredovalnico in zagotovljeni naj bodo, da dobe dobro plačo in službo. Potrebujem takoj 80 raznih kuharic z mesečno plačo od 20-100 K, 50 sobaric za boljše hiše po 20-30 K, 160 raznih služabnic po 16-50 K mesečno, 50 raznih slug, kočijažev itd. Nadalje potrebujem 100 raznih obrtnih delavcev ter veliko število mladeničev od 14-15 gl. za vajence pri raznih obrtih in trgovinah. Isto tako se dobi vse gori navedeno osebje v mojem zavodu. Vsi oni, ki iščejo službe, ali ki iščejo uslužbenecv in obrtnih moči, naj se obrnejo na moj zavod. Za odgovor naj se priloži znamka. — Z odličnim spoštovanjem 1460 3-1
Ivan Rebrek, imejtel zavoda na Sušaku, Zvonimirova ulica 96. Telefon 857.